

**ICRC'yi
KESFEDİN**



ICRC



ICRC

ICRC
International Committee of the Red Cross
19 Avenue de la Paix
1202 Geneva, Switzerland
T + 41 22 734 60 01 F + 41 22 733 20 57
E-mail: shop@icrc.org
www.icrc.org
© ICRC, Eylül 2005

Kapak resim: Olav Saltbones / Norveç Kızılhacı



Marko Kokic/Federasyon

İÇİNDEKİLER

- 3 ICRC hakkında
- 3 ICRC'ye genel bakış
- 4 Dünya çapında ICRC
- 6 Yasal statü
- 6 Temeller ve geçmişi

- 9 Kızıldağ ve Kızılay
- 9 Küresel bir Hareket
- 12 Hareketin amblemleri

- 15 Uluslararası insancıl hukuk
- 15 Savaş kuralları
- 16 Hukukun gelişmesi
- 18 Silahlar – en kötüünün önlenmesi

- 21 Savaş sırasında koruma
- 22 Sivillerin korunması
- 26 Tutukluların korunması
- 28 Aile bağlarının yeniden kurulması

- 31 Çatışma mağdurlarına yardım
- 33 Ekonomik güvenlik
- 35 Su ve habitat
- 36 Sağlık hizmetleri

- 41 Önleyici eylem
- 41 Kuralların bilinmesine çalışmak

- 45 Ulusal Kızıldağ ve Kızılay
Dernekleri ile işbirliği
- 45 Neden işbirliği?
- 45 Karşılıklı destek

- 47 Diğerleriyle çalışma
- 47 Diğer kuruluşlar ile ilişkiler

- 49 Kaynaklar
- 49 ICRC'de kimler çalışmaktadır?
- 50 ICRC nasıl finanse edilmektedir?



Carina Appel / ICRC

ICRC hakkında

ICRC'ye genel bakış

Yaşanan iki dünya savaşının ardından dünyada tekrar barışın sağlanmasına yönelik çabalara rağmen silahlı çatışmalar halen insanlık sahnesinin önemli bir unsuru olarak hüküm sürmektedir. Silahlar, günümüzde hala farklı uluslar, halklar ve etnik gruplar arasındaki farklılıklar ortadan kaldırmak amacıyla başvurulan bir yol olarak neden olduğu ölümler ve acı ile birlikte varlığını sürdürmektedir.

Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC), yaklaşık 150 yıl kadar önce bu üzücü gerçekliğin bilincine varılmasını takiben kurulmuştur. Savaş ortamında insancıl ölçülerin korunması amacını gütmektedir. ICRC'nin yol gösterici ilkesinde de belirtildiği üzere savaşın bile sınırları vardır: savaşın nasıl yürütüldüğü ve savaşanların nasıl davranışlarına ilişkin sınırlar bulunmaktadır. Bu gibi fikirler ile oluşturulmuş ve dünyada hemen hemen tüm uluslararası tarafından benimsenmiş mevcut kurallar günümüzde uluslararası insancıl hukuk olarak bilinmektedir ve temelleri Cenevre Sözleşmeleri ile atılmıştır.

ICRC'nin sahip olduğu özel rol, kendisine devletler tarafından ve insancıl hukukun çeşitli araçları ile verilmiştir. Ne var ki ICRC sürekli olarak devletler ile bir diyalog içerisinde olmasına rağmen daima bağımsız yapısı konusunda ısrarcı davranışmaktadır. Çünkü ICRC, ancak hükümet ya da diğer makamlardan bağımsız olarak faaliyetlerini sürdürdüğü bir ortamda insancıl misyonunun merkezini oluşturan ve çalışma mağdurlarının gerçek çıkarlarını korumak yönündeki görevini yerine getirebilir.

İllerleyen sayfalarda bu eş olmayan kuruluşun, temelleri, amaçları ve idealleri, çalışma yöntemleri, belirli bir şekilde çalışmasınınardındaki nedenler ve faaliyetleri ile hizmet ettiği kişilere ilişkin bir anlayış kazanmaniza yönelik bilgiler sunulmaktadır.

ICRC'nin misyonu; silahlı çatışmalar ile iç karışıklıkların sivil ve askeri mağdurlarını, tamamen yansız ve tarafsız bir yaklaşım çerçevesinde korumak ve onlara yardım eli uzatmaktadır.

Görevleri arasında şunlar yer almaktadır:

- Savaş esirleri ve sivil tutuklu- ların ziyaret edilmesi,
- Kayıp kişileri aranması,
- Çatışma sebebi ile ayrı düşmüş aile üyeleri arasında mesajların iletilmesi,
- Dağılmış ailelerin yeniden bir araya getirilmesi,
- Temel ihtiyaçlarını karşılaya-
- mayan sivillere gıda, su ve tıbbi yardım sağlanması,
- Insancıl hukuk bilgilerinin yayılması,
- Hukuka uygunluğun denetlenmesi,
- İhlallere dikkat çekilmesi ve insancıl hukukun gelişimine katkıda bulunulması.

Dünya çapında ICRC

ICRC, İsviçreli bir kişinin özel girişiminin ürünü olmasına rağmen çalışmaları ve bu çalışmaların kapsamı uluslararası boyuttadır. Kuruluşun dünya çapında yaklaşık 80 ülkede delegasyonları ve misyonları ile çögünüçü çalışmaların yürütüldüğü ülkelerin vatandaşlarının teşkil ettiği 11,000 kişinin üzerinde çalışanı bulunmaktadır. ICRC'nin merkezinin yer aldığı İsviçre'nin Cenevre kentinde, yaklaşık 800 kişi çalışmakta ve bu personel, saha operasyonlarına önemli destek sağlamakta, bunları denetlemekte ve kurumsal politika ile stratejilerin belirlenmesi ve uygulanması görevlerini yerine getirmektedir.

ICRC saha delegasyonları bir ülkeyi ya da bölgeler delegasyonlarının söz konusu olması durumunda birkaç ülkeyi kapsayabilir. Delegasyonlar, duruma ve belirli ülkenin ihtiyaçlarına bağlı olarak çeşitli faaliyetler yürütmektedirler. Bu faaliyetler arasında aşağıdakiler yer almaktadır:

- Süregelen ya da ortaya çıkmakta olan silahlı çatışma ya da şiddetin mağdurlarını (siviller, özgürlükleri ellerinden alınmış kişiler, dağınık aileler, yaralı ve hasta kişiler) koruma ve onlara yardım eli uzatma,
- Önleyici eylem, Ulusal Kızıльhaç ve Kızılay Dernekleri ile işbirliği; insancıl koordinasyon ve diplomasi.

(Bu faaliyetlere ilişkin detaylı bilgi almak için ilgili bölümę bakınız.)

Delegasyonlar ayrıca önemli erken uyarı sistemleri olarak da faaliyet göstermektedirler. Böylece ICRC'nin, silahlı şiddet ve çatışmanın patlak vermesi halinde ihtiyaçlara hızlı ve etkin bir şekilde cevap vermesi mümkün olmaktadır.



Bu harita yalnızca bilgilendirme amaçlıdır ve herhangi bir siyasi ö



nem arz etmemektedir.

Yasal statü

ICRC yansız, tarafsız ve bağımsız bir insanı yardım kuruluşudur. Silahlı çatışma mağdurlarını koruma ve onlara yardım etme yetkisi bulunmaktadır ve bu yetki devletler tarafından, 1864 Cenevre Sözleşmesinin değerli takipçileri niteliğindeki 1949 yılında imzalanmış dört Cenevre Sözleşmesi ve bunların 1977 yılında kabul edilen Ek Protokoller ile verilmiştir.

ICRC'nin yetkisi ve yasal statüsü bu kuruluşu, Birleşmiş Milletlere bağlı kuruluşlar gibi diğer hükümetlerarası kurumlar ile sivil toplum kuruluşlarından (STKlar) ayırmaktadır. ICRC, çalışmalarını yürüttüğü ülkelerein çoğunda yetkili makamlar ile Statü Anlaşmaları imzalamıştır. Uluslararası hukuka tabi olan bu anlaşmalar sayesinde ICRC yalnızca hükümetlerarası kuruluşlara tanınan ayrıcalık ve muafiyetlerden yararlanma fırsatı bulmaktadır; bunlar arasında ICRC'yi idari ve adli takibattan koruyan yasal işlemlerden muafiyet ve bina ile müsteamilat, arşiv ve diğer belgelerin masuniyeti yer almaktadır. Bu tür ayrıcalık ve muafiyetler ICRC için vazgeçilmezdir, çünkü bunlar ICRC'nin faaliyet göstermesi için mevcut olması gereken iki unsuru, yani yansızlık ve bağımsızlık unsurlarını temin etmektedir. Kuruluş, İsviçre ile bu tür bir anlaşmaya imza atarak, İsviçre hükümetinden bağımsız olan yapısını ve faaliyetlerinin bağımsızlığını güvence altına almıştır.

Temeller ve geçmiş

ICRC temellerini bir kişinin vizyon ve kararlılığına borçludur: Henry Dunant. Tarih: 24 Haziran 1859. Yer: İtalya'nın kuzeyinde bulunan bir kasaba olan Solferino. Avusturya ve Fransa orduları acı bir savaş içinde sıkışık kalmışlar ve 16 saat süren mücadeleden ardından geride 40,000 ölü ve yaralı insan bırakılmıştır. Aynı gece bir İsviçre vatandaşası olan Dunant iş amacı ile bu alan dan geçtiğinde; iki tarafın da ordusundan binlerce askerin acı içinde tıbbi müdahale yapılmaksızın terk edildiği manzara karşısında dehşete uğramıştır. Yaralılara yardım edilmesi için yerel halkın desteğine başvurmuş ve her iki tarafın da askerlerinin eşit muamele görmesi konusunda ısrarcı davranışmıştır.

Dunant İsviçre'ye döndüğünde A Memory of Solferino (Bir Solferino Hatırası) isimli kitabı yayınlamış ve bu kapsamda iki resmi istekte bulunmuştur:

- savaş halinde yaralıların tedavisini yapmaya hazır hemşirelere sahip yardım derneklerinin barış zamanında kurulması,
- ordu tıbbi hizmetlerine destek sağlamak üzere çağırılacak gönüllülerin uluslararası bir anlaşma aracılığı ile tanınması ve korunması.

1863 yılında, Toplum Refahı için Cenevre Derneği olarak bilinen bir hayır kuruluşu, Dunant'ın fikirlerinin nasıl gerçeğe dönüştürülebileceğini görüşmek üzere beş kişilik bir komisyon oluşturmuştur. Gustave Moynier, Guillaume-Henri Dufour, Louis Appia, Théodore Maunoir ve Dunant'ın şahsen yer aldığı bu komisyon, daha sonra Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC) olarak anılacak olan Uluslararası Yaralılara Yardım Komitesi'ni kurmuştur.



Olav Saltbones/Norveç Kızılhacı

Sudanlı mülteciler için kamp, Çad. 1863 yılından bu yana dünyada silahlı çatışmalardan etkilenen sayısız insan için Kızılhacı bir umut sembolü olmuştur.

Bunun ardından beş kurucu üye Dunant'ın kitabında yer alan fikirlerin gerçeğe dönüşmesini sağlamak üzere çalışmalara başlamıştır. Yapılan davet ile, 26 Ekim 1863 tarihinde 16 Devlet ve kamu yararına çalışan dört kuruluşun temsilcilerini gönderdiği Uluslararası Konferans düzenlenmiştir. Bu konferansta ayırt edici amblem olan beyaz zemin üzerindeki kırmızı haç işareteti –ambalemnin tersi ise İsviçre milli bayrağını simgelemektedir- kabul edilmiş ve böylece Kızılhacı ortaya çıkmıştır.

Savaş alanında tıbbi hizmetlerin korunmasının somutlaştırılması ve Kızılhacı ile idealерinin uluslararası boyutta tanınması için İsviçre hükümeti 1864 yılında Cenevre'de bir Diplomatik Konferans düzenlemiştir.

Bu konferansa 12 hükümetin temsilcileri katılmış ve "Karadaki Silahlı Kuvvetlere Mensup Yaralıların Durumunun İyileştirilmesine İlişkin Cenevre Sözleşmesi başlıklı bir sözleşme kabul edilmiş ve bu, insancıl hukukun ilk sözleşmesi olmuştur. Bunun ardından çeşitli konferanslar düzenlenmiş, bu konferanslar dahilinde temel insancıl hukuk, savaş esirleri gibi diğer mağdur kategorilerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. İkinci Dünya Savaşının ardından, 1949 yılında imzalanan ve savaş halinde sivilere sağlanan korumayı artıran dört Cenevre Sözleşmesi'nin kabul edilmesinden dört ay önce bir Diplomatik Konferans düzenlenmiştir. 1977 yılında ise Sözleşmelere iki Ek Protokol getirilmiştir.



Thierry Gassman / ICRC

Kızıldağ ve Kızılay

Küresel bir Hareket

Uluslararası Kızıldağ ve Kızılay Hareketi hemen hemen her ülkede var olmakta, faaliyet göstermektedir ve yaklaşık 100 milyon üye ve gönüllüsü bulunmaktadır. Hareket, Yedi Temel İlke olan ve tüm üyeler için evrensnel bir referans standardı sağlayan insaniyetçilik, tarafsızlık, yansızlık, bağımsızlık, gönüllü hizmet, birlik ve evrensellik ile bir arada kalmakta ve bu İlkelerin rehberliğinden yol almaktadır. Kızıldağ ve Kızılay faaliyetlerinin bir ana hedefi bulunmaktadır: ayrımcılık yapmaksızın insanların acı çekmelerini engellemeye ve acılarını hafifletmeye insan onurunu koruma.

Hareket aşağıdaki birimlerden oluşmaktadır:

- Uluslararası Kızıldağ Komitesi (ICRC),
- Ulusal Kızıldağ ve Kızılay Dernekleri (Ulusal Dernekler),
- Uluslararası Kızıldağ ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (Uluslararası Federasyon).

ICRC, Uluslararası Federasyon ve her ülkenin Ulusal Derneği bağımsız kuruluşlardır. Her birinin kendi statüsü bulunmaktadır ve biri diğerinden üstün değildir. Her iki yılda bir Delegeler Konseyinde bir araya gelmekte ve her dört yılda bir prensip olarak Cenevre Sözleşmelerine taraf Devletler ile Uluslararası Kızıldağ ve Kızılay Konferansında buluşmaktadır.

Temel İlkeler

Uluslararası Kızıldağ ve Kızılay Hareketinin yedi temel ilkesi olan ve ICRC tarafından gözetilmesi gereken ilkeler resmi olarak 1965 yılında Viyana'da düzenlenen 20. Uluslararası Kızıldağ ve Kızılay Konferansında ilan edilmiştir. Bu ilkeler şunlardır:

İnsaniyetçilik

Savaş alanlarındaki yaralılara ayrim yapılmaksızın yardım edilmesi isteğiyle doğan Uluslararası Kızıldağ ve Kızılay Hareketi, uluslararası ve ulusal kapasitesi dahilinde, nerede olursa olsun, insanların acılarını önlemek ve hafifletmek için çalışır.

Amacı, insan yaşamını ve sağlığını korumak ve insan hayatına saygıyı sağlamaktır. Karşılıklı hoşgörü, dostluk, işbirliği ve kalıcı barışın gelişmesine yardımcı olur.

Roller ve sorumluluklar

Uluslararası Kızıldağ ve Kızılay Hareketi Tüzüğü'nde Kızıldağ ile Kızılay kurumları arasındaki ilişki tanımlanmaktadır. Harekette yer alan bu iki unsurun da sorumlulukları 1997 yılında Delegeler Konseyi tarafından kabul edilmiş olan **Seville Anlaşması** kapsamında daha net açıklanmış ve belirlenmiştir. Seville Anlaşması, silahlı çatışma ve iç karışıklık hallerinde Kızıldağ ve Kızılay tarafından yürütülen, yerlerinden edilmiş kişilere ilişkin faaliyetleri de içeren uluslararası operasyonlarda ICRC'ye lider kuruluş rolünü vermektedir.

ICRC, gelecekteki Ulusal Kızıldağ ve Kızılay Derneklerinin Harekete üyelik için gerekli kriterleri yerine getirdiklerini ve faaliyetlerini Temel İlkeler bağlamında yürütebilecek bir konumda bulunduklarını doğrulamak ile sorumludur. Bunların yerine getirilmesi halinde ICRC bu derneklerle resmi tanınma sağlamaktadır. Daha sonra da söz konusu Ulusal Dernek, Uluslararası Federasyon'a katılmak üzere başvuruda bulunma hakkına sahip olmaktadır. Bununla beraber uygulamada başvurular ICRC ve Uluslararası Federasyon tarafından ortaklaşa değerlendirilmektedir.

Harekette kim kimdir?

Uluslararası Kızıldağ Komitesi Hareketin kuruçlu organını oluşturmaktadır. Silahlı çatışma mağdurlarının koruması ve onlara yardım edilmesine yönelik operasyonel faaliyetleri yürütmesinin yanı sıra uluslararası insancıl hukukun yaygınlaştırıcısı ve koruyucusudur. Ayrıca Temel İlkelerin de koruyucusu konumundadır. Uluslararası Federasyon ile işbirliği içerisinde Hareketin yasal toplantılarını düzenlemektedir.

Ulusal Kızıldağ ve Kızılay Dernekleri

180'den fazla ülkede Uluslararası Kızıldağ ve Kızılay Hareketi'nin çalışmaları ile ilkelelerini temsil etmektedir. Ulusal Dernekler kendi ülkelerindeki kamu makamlarına insanı yardım alanında yardımcı olarak faaliyet göstermekte ve afet yardımı, sağlık programları ve sosyal programları da içeren hizmetler sunmaktadır. Ulusal Dernekler savaş halinde etkilenen sivil topluma yardımcı olmakta ve gerek duyulduğunda ordunun tıbbi hizmetlerini desteklemektedir.

Ayrılmam gözetmemek

Hareket, milliyet, ırk, dini inanç, sınıf ya da siyasi görüş ayrımı yapmaz. Yalnızca kişilerin gereksinimlerinden yola çıkararak, onların acılarını gidermeye ve en acil istrİap olaylarına öncelik vermeyi çabalar.

Taraflarızlık

Hareket, tüm tarafların güvenini kazanmaya devam etmek için, savaşlarda taraf tutmaz veya siyasal, ırksal, dinsel ya da ideolojik nitelikteki anlaşmazlıklarda hiç bir zaman yer almaz.

Bağımsızlık

Hareket bağımsızdır. Ulusal Dernekler, kendi hükümetlerinin insanı hizmetlerine yardımcı olmaya çalışmakta ve kendi ülkelerin kanunlarına tabi olmalarına rağmen, her zaman Hareketin ilkelelerine uygun davranışabilmeleri için daima özerkliklerini korumalıdır.

Uluslararası Kızıldağ ve Kızılay Dernekleri Federasyonu, Uluslararası Kızıldağ ve Kızılay Hareketi'nin Temel İlkeleri'ne dayanarak, savunmasız kişilerin durumunu iyileştirmek için Ulusal Dernekler tarafından gerçekleştirilen tüm insanı yardım faaliyetlerine ilham vermek, onları kolaylaştırmak ve daha ileriye taşımak için çalışmaktadır. 1919'da kurulan Uluslararası Kızıldağ Kızılay Dernekleri Federasyonu (Uluslararası Federasyon), doğal ve teknolojik afetlerin mağdurlarına, göçmenlere ve acil sağlık durumlarda Hareket'in uluslararası düzeydeki yardımını yönlendirmekte ve koordine etmektedir. Uluslararası alanda üyelerinin resmi temsilcisi olarak hareket eden Uluslararası Federasyon üye ülkelerin ulusal dernekleri arasındaki işbirliğini teşvik etmekte, afetlere etkin bir şekilde hazırlıklı olma kapasitelerini güçlendirmekte ve sağlık programları ile sosyal programlar düzenlemektedir.



Boris Heger / ICRC

*Panama'nın Darien Bölgesi'ndeki doktor bir göçmeni tedavi ediyor.
Gönüllü Hizmet,
Hareket'in Temel İlkeleri'nden biridir.*



Sudan Kızılayı, Sudan'ın Darfur Bölgesi'nde yerlerinden edilmiş kişilere yapılan yardımın ulaştırılması konusunda ICRC'nin önemli bir ortağıdır.

Thierry Gassmann / ICRC

Gönüllü hizmet

Hareket, hiçbir şekilde kazanç amacı gütmeyen gönüllü bir yardım hareketidir.

Birlik

Bir ülkede sadece bir tek Kızıldağ ya da Kızılay Derneği bulunabilir. Bu dernek, herkese açık olmalı ve insanı çalışmalarını kendi ülkesinin her köşesinde yerine getirmeli dir.

Evrensellik

Kendini oluşturan bütün derneklerin eşit statüye sahip olduğu ve birbirine yardımcı olurken eşit sorumluluklar ve görevler paylaştığı Uluslararası Kızıldağ ve Kızılay Hareketi evrenseldir.

Hareketin amblemleri

ICRC'nin kurucuları, en başından beri, tek, evrensel ve kolayca tanınabilecek, herkesin aşina olduğu bir ambleme duyulan ihtiyaci fark etmişlerdi. Düşünceleri bu amblemin yalnızca savaşta yaralanan kişileri değil, aynı zamanda onlara yardım getirenleri de koruması gereği idi. Aynı şekilde, amblemin düşman tarafinkiler de dahil olmak üzere tüm tıbbi birimleri koruması gerekiyordu. Bunun altında yatan fikir, yalnızca bu amblemi Görerek bile savaşanların davranışlarını kısıtlamalarını ve saygı göstermelerini teşvik etmekti. Beyaz bir zemin üzerinde Kızılhaç (İsviçre milli bayrağının tersi) 1863 Uluslararası Konferansı'nda (bkz. sayfa 7) yaralı askerlere yardım getiren derneklerin belirleyici simgesi olarak kabul edilmiştir (gelecekte Ulusal Dernekler adını alacaktır). Bir yıl sonra, bu simge askeri tıbbi hizmetlerin ayrııcı simgesi olarak Diplomatik Konferans'da tanınmış ve 1864 Cenevre Sözleşmesi'nin imzalanmasıyla insancıl hukuk altında kabul edilmiştir. Ancak 1876'da, Osmanlı İmparatorluğu Kızılhaç yerine Kızılhilal/ay kullanmaya karar vermiştir. Birkac devlet de aynı şeyi yapmış ve 1929'da İran'ın kızılışları ve gündeşinin (şu anda kullanılmamaktadır) yanı sıra Kızılay da resmi olarak tanınmıştır.

Geçen yıllar boyunca, Hareket, belirli problemlerle ilgilenebilmek için amblemin kullanımı ile ilgili değişiklikleri tanıma ola-

sılığını düşünmekteydi. Harekete katılmak isteyen bazı ulusal dernekler, var olan amblemlerden rahatsızdı. Magen David Adom, İsrail Derneği, kendi sembollerini olan "Davud'un Kızıl Kalkanı" (Kızıl Davud Yıldızı olarak da bilinir) kullanmak isterken, diğer bazı ulusal dernekler de hem Kızılhaç hem de Kızılayı aynı anda kullanmayı tercih ediyorlardı. Cenevre Sözleşmeleri kurallarına göre bunlardan hiçbirini mümkün değildir. Buna ilaveten, Kızılhaç ve Kızılayın beraber kullanımı, herhangi bir tarafın yanlış algılamasıyla problemler yaratabilir.

Bu problemleri çözmek için, 2005 yılı Aralık ayındaki Diplomatik Konferans Cenevre Sözleşmelerine taraf olan Devletleri bir araya getirmiş ve Kızılkristal adındaki yeni amblemi yaratan 3. Protokol benimsenmiştir.

Halihazırda Kızılhaç veya Kızılay amblemlerinden birini kullananlar, bunları kullanmaya devam edeceklerdir.

Günümüzde 186 ulusal derneğin tamamı, çalışma sırasında ülkelerinin askeri güçlerinin tıbbi hizmetlerinin amblemi ile aynı amblemi kullanmaktadır; bu kullanım koruyucu kullanım olarak da bilinmektedir.



Aмblemin doğru ve yanlış kullanımı

Aмblemin koruyucu bir araç olarak kullanımı, Cenevre Sözleşmeleri uyarınca kişilerin (askeri tıbbi hizmetler mensuplarının, Ulusal Dernek gönüllülerin, ICRC delegelerinin vs.), tıbbi birimlerin (hastaneler, ilk yardım istasyonları vs.) ve ulaşım araçlarının korunmasının gözle görülür uygulamasıdır.

Aмblemin **tanıtıcı bir araç** olarak kullanımı, bir kişi ya da nesnenin bu Hareket ile ilgisi olduğunu göstermektedir. Koruyucu bir araç olarak kullanılan amblemle ilgili olarak kafa karışıklığını önlemek üzere, tanıtıcı amaçla kullanılan Kızılhaç, Kızılay ve Kızılkristal simgeleri daha küçüktür.

Koruyucu bir araç olarak savaş zamanında amblemin kötüye kullanımı, insancıl hukuk tarafından kurulmuş olan tüm koruyucu sistemi tehlikeye atmaktadır.

Tanıtıcı bir araç olarak amblemin kötüye kullanımı halkın gözünde onun önemini azaltmakta ve bu nedenle savaş zamanında koruyucu gücünü düşürmektedir.

Koruyucu bir araç olarak amblemin kötüye kullanılması halinde, öncelikli olarak ambleme saygı duyma sorumluluğu Devletler'e ait olduğundan, ICRC'nin rolü savaşanlara ambleme saygı duymaları konusundaki sorumluluklarını ve amblemi kötüye kullananlara karşı atılacak adımları hatırlatmaktadır. Aмblemin tanıtıcı bir araç olarak kötüye kullanıldığı yerlerde, ICRC bu uygulamayı durdurması için gerekli önlemleri alması konusunda ilgili Ulusal Dernekler'den talepte bulunmaktadır.

*Cenevre Sözleşmeleri uyarınca,
Kızılhaç, Kızılay ve Kızılkristal
amblemi altında korunan kişi, araç ve
binalara saygı duyulması ve
bunların korunması gerekmektedir.*



Marko Kokic / ICRC



Teun Anthony Voeten / ICRC

Uluslararası insancıl hukuk

Savaş kuralları

Silahlı çatışma hukuku ya da savaş hukuku olarak da bilinen uluslararası insancıl hukuk, savaş zamanında çatışmalarda yer almayan ya da artık çatışmalara dahil olmayan kişileri koruyan kurallar bütünüdür. Savaşın yöntem ve araçlarını sınırlamaktadır. Asıl amacı silahlı çatışma döneminde çekilen acıları sınırlamak ve bunların önüne geçmektir. Yalnızca hükümetler ya da hükümetlerin silahlı kuvvetleri değil, aynı zamanda muhalif gruplar ve çatışmanın diğer taraflarının da bu kurallara uyması gerekmektedir.

1949 tarihli dört Cenevre Sözleşmesi ile bunların 1977 ve 2005 tarihli üç Ek Protokolü insancıl hukukun temel belgeleridir. Diğer belgeler ise Gaz Kullanımını Yasaklayan 1925 tarihli Cenevre Protokolü, 1980 tarihli Belirli Konvansiyonel Silahlara İlişkin Sözleşme ve 1997 tarihli Anti-Personel Mıyarlarının Yasaklanmasına dair Ottowa Sözleşmesidir.

1949 tarihli dört Cenevre Sözleşmesi uluslararası silahlı çatışmalara uygulanabilir niteliktedir. Bu Sözleşmeler siviller ve yaralı ya da yakalanmış/esir düşmüş savaşanlar gibi artık çatışmalarda aktif rol oynamayan kişilerin öldürülmemesi ve bunlara insanca muamele edilmesi gerektiğini öngörmektedir. Ayrıca bu sözleşmeler ICRC'nin insanların acısını dindirmede oynadığı rolü belirlemektedir. Buna ek olarak, bu dört sözleşmenin hepsinde ortak olan 3. Madde ICRC'yi uluslararası nitelikli olmayan silahlı çatışmalarda da hizmetlerini sunmak hususunda yetkilendirmekte ve bu tür durumlardaki mağdurlara asgari korumayı sağlamaktadır. Ağustos 2006 itibarı ile Cenevre Sözleşmeleri'ne 194 Devlet taraftır.

1977 ve 2005 tarihli üç Ek Protokol, Sözleşmeleri tamamlayıcı niteliktedir. Çatışmaları yönlendiren kuralları güçlendirerek şiddet kullanımını sınırlamayı ve sivil halkın korumayı amaçlamaktadırlar. 2005 yılı itibarı ile, 1. Protokol'e 162 ve 2. Protokol'e de 157 devlet taraftır. 3. Protokol Kızkristal denilen ek ambleme ilişkindir.

Bir çatışmayı nasıl tanımlarsınız?

Uluslararası silahlı bir çatışma en az iki devletin silahlı kuvvetlerini içermektedir.

Uluslararası nitelikli olmayan bir silahlı çatışma, bir devletin toprakları içerisinde, o devletin silahlı kuvvetleri ile organize silahlı gruplar ya da bu tür silahlı muhalif gruplar arasında gerçekleşen silahlı bir çatışmadır.

Uluslararası insancıl hukuk ile insan hakları hukuku arasındaki fark nedir?

Uluslararası insancıl hukuk, ikisi-nin de her bireyin fiziksel ve manevi bütünlüğünü ve onurunu korumakla ilgilenmesi açısından insan hakları hukuku birbirine çok yakındır. Ancak, insancıl hukukun – silahlı çatışmalarda acayı en aza indir-

meyi amaçlayan- doğasını dikkate alacak olursak, bu kanunlar dizisi savaşın yol ve yöntemlerine ait kurallar gibi insan hakları antlaşmalarında yer alan kurallardan çok daha özel kuralları kapsamaktadır. Aralarında bir ayırım olsa da insan hakları hukuku ve insancıl hukuk birbirini tamamlar niteliktedir.

Hukukun gelişmesi

Savaşın doğası değişikçe, insancıl hukukun yeni alanlarının keşfedilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. 1864'deki ilk Cenevre Sözleşmesi ile başlayarak, ICRC yeni yasal standartların devletler tarafından geliştirilmesini ve benimsenmesini teşvik ederek savaş mağdurlarının korunmasını daha iyi düzeye getirmeye çalışmaktadır. ICRC hukuk müşavirleri insancıl konular üzerine toplantı ve konferanslar düzenlemekte ve bu toplantılar katılmaktadırlar. ICRC ayrıca, Uluslararası İnsancıl Hukukta Danışma Hizmeti aracılığı ile, devletleri insancıl hukuku ulusal düzeyde uygulamak için mevzuatı benimsemeye teşvik etmektedir. Cenevre'deki merkez ofiste ve sahada çalışan ICRC hukuk müşavirleri, devletlere, örneğin savaş suçlarının kovuşturması ve Kızılhaç, Kızılıy ve Kızılkristal amblemlerinin korunması ile ilgili mevzuat hakkında teknik yardımda bulunmaktadır.

ICRC ayrıca hukukun uygulanmasını geliştirmek için de yollar aramaktadır. 2002 yılında, uluslararası insancıl hukukun yeniden onaylanması ve geliştirilmesi konulu bir proje başlatmıştır. Projenin bir parçası olarak, ICRC içinde bu hukuk ile ilgili mevcut ve gelişmekte olan konular üzerinde fikir yürütmenin yanında dışında da bu konularda danışmanlık yapmaktadır.

Uluslararası topluluğun talebi üzerine, ICRC son olarak uluslararası insancıl örf adet hukuku kuralları hakkında dünya çapında bir çalışma başlatmıştır. 2004 yılında tamamlanan bu çalışma, mevcut kabul görmüş uygulamaların, özellikle de uluslararası nitelikte olmayan silahlı çatışmalarda uygulanabilen yazılı hukuk ve antlaşmaları nasıl tamamlayabileceğini belirlemektedir.

Bunlara ek olarak, ICRC hukuka uyumluluğu ve bu hukukla ilgili farkındalık artırmayı teşvik etmektedir. (Ayrıca bkz Önleyici eylem, sf. 41)

ICRC'nin operasyonel faaliyetleri yasal çalışmalarını tamamlayıcı niteliktir. Muhtaç olan kişilere yardım sağlamaşının yanı sıra, ICRC sahadaki varlığıyla insancıl hukuka duyulan saygıyı izleyebilecek, silahlı çatışma mağdurlarının günlük hayatlarında karşılaşlıklarını problemleri yakından gözlemeleyebilecek ve yeni hukukun gelişmesi insiyatifini alacak ayrıcalıklı bir konumdadır.

Uluslararası insancıl hukuk kimleri korumaktadır?

Birinci Cenevre Sözleşmesi (1949) karada, çatışma alanındaki silahlı kuvvetlere mensup yaralıları ve hastaları korumaktadır. İkinci Cenevre Sözleşmesi (1949) denizde bulunan silahlı kuvvetlerdeki yaralı, hasta ve deniz kazaze-

delerini korumaktadır.

Üçüncü Cenevre Sözleşmesi (1949) savaş esirlerini korumaktadır.

Dördüncü Cenevre Sözleşmesi (1949) sivilleri korumaktadır.

Ek I Protokol (1977) uluslararası silahlı çatışmaların mağdurlarının korunmasını güçlendirmektedir.

Ek II Protokol (1977) uluslararası nitelikli olmayan silahlı çatışmaların mağdurlarının korunmasını güçlendirmektedir.

Ek III Protokol (2008) yeni ambel Kızılkristalı oluşturmaktadır.

Ihlaller gerçekleştiğinde...

ICRC, savaş kurallarının ihlal edildiğini gözlemlediği durumlarda, olaydan sorumlu makamlar ile dışarıya kapalı iletişim kurmaktadır. İhlaller ciddi ve tekrar eden nitelikteyse, kesinlik kazanmışsa, ve yetkililere yapılan kapalı görüşmeler durumun iyileştirilmesinde başarılı olamamışsa, ICRC, bu tür bir aleniyetin ihlallerden etkilenen veya tehdit altında bulunan kişilerin yararına olduğunu düşünmesi halinde, insancıl hukuka saygı duyma konusundaki bu başarısızlığı ihbar etmek suretiyle aleni bir tutum sergileme hakkını saklı tutmaktadır. Ne var ki bu istisnai bir adımdır.

Suçları araştırma veya yargılama ICRC'nin görevleri arasında yer almamaktadır. Cenevre Sözleşmelerine taraf olan devletler ulusal mevzuatlarına, görevleri gereği insancıl hukuk ihlallerinin önlenmesine yönelik ve savaş suçlarının yargılanması ve iadesini de kapsayan hükümler koyma yükümlülüğüne sahiptirler. Suçluların, farklı devletlerin ulusal mahkemelerinde veya uluslararası mahkemelerde yargılanmaları mümkündür. 2002 yılı Temmuz ayında yürürlüğe giren 1998 Uluslararası Ceza Divanı Roma Antlaşması, kendi ulusal yargı sistemlerinden şu ya da bu şekilde kaçan savaş suçları faillerini yargılamak için uluslararası kabul edilmiş bir organın oluşturulmasının yolunu açmıştır. Mahkemenin usul kanunlarında, ICRC personelinin adli usullerde tanık olarak çağrılması, silahlı çatışma mağdurlarına tarafsız erişimi riske atarak kuruluşun tarafsızlığını tehlkiye sokacağından, ICRC personeli şahitlik yapmaktan muaftır.



*Başkanlık sarayının dışında bekleyen nöbetçi, Lima, Peru.
Tüm askerler uluslararası insancıl hukukun koyduğu
sinirlara saygı duymakla yükümlüdür.*

Silahlar – en kötüünün önlenmesi

ICRC, kullanılan veya geliştirilmekte olan silahların insancıl hukukun mevcut kurallarıyla uyumlu olmasını sağlama konusuyla yakından ilgilenmektedir.

Savaşın yol ve yöntemleriyle ilgili sınırlamalar

Silahlar konusunun iki yönü insanı endişeler barındırmaktadır. İlkeli, bir silah ayrılmakta ve böylece daha fazla sivilin ölümüne ve yaralanmasına mı neden olmaktadır? İkincisi ise, belli bir askeri amaç için gereken daha fazla acıya mı neden olmaktadır? Bu endişeler, 1997 tarihli Anti Personel Mayınlarının Kullanılması, Depolanması, Üretilmesi, Transferinin Yasaklanması ve bunların Tahribatına ilişkin Sözleşme ya da daha yaygın adıyla Ottawa Sözleşmesi ile kullanımı sona eren kara mayınlarının yasaklanması amacıyla dünya çapında düzenlenmekte olan son kampanyanın merkezinde yer almaktadır.

2000 yılında, Kosova çatışmasından sonra, ICRC diğer savaş kalıntısı patlayıcı madde (Explosive Remnants of War – ERW) ile ilgili yeni bir uluslararası anlaşma çağrısında bulunmuştur. Bu hedef STK'ların ve bir çok hükümetin hızla desteğini kazanmıştır. 1980 tarihli Belirli Konvansiyonel Silahlara ilişkin Sözleşme'ye taraf olan devletler arasında yapılan resmi müzakerelerin ardından, silahlı çatışmada yer alan tarafların, savaş kalıntıları patlayıcı maddelerin teşkil ettiği tehlikeleri azaltmak üzere belirli adımları atmalarını gerektiren bir uluslararası anlaşma imzalanmıştır. Patlayıcı Savaş kalıntılarına ilişkin V. Protokol adındaki yeni antlaşma, sivil ölümleri, yaralanmaları ve modern savaşın sebep olduğu acıları en aza indirmede önemli bir araçtır. Bununla beraber, protokolle ilgili farkındalığı artırmak, hükümetler ve silahlı kuvvetler tarafından yaygın bir şekilde kabul edilmesini ve uygulanmasını sağlamak için daha fazla çaba sarf edilmesi gerekmektedir.

Silahlara düzensiz erişim ve kolay bulunabilmeleri, silahlı şiddeti ateslemekte ve sivil halkı riske sokmaktadır.



ICRC, etkileri henüz savaş alanında görülmemiş olan gelişim aşamasındaki silahlar konusunda da çalışmalar yürütmektedir. 1990'larda kör edici lazer silahların yasaklanması yöneliğin kısa ancak etkili bir kampanya başlatılmış, bu hedefe 1995 yılında erişilmiştir. Yine benzer şekilde, bilim toplumu, yaşam bilimleri ve biyoteknolojideki mevcut ilerlemelerin kötü amaçlar için kullanılabileceği yönünde tehlikeler bulunduğu konsunda uyarmaktadır. ICRC, insanlığın yararına olması amaçlanan bu tip ilerlemelerin, aksine daha etkili biyolojik veya kimyasal silah yapımında kullanılabileceklerini öğrenmiştir. Bunun sonucunda, ICRC 2002'de hükümetlere, askeri organlara ve bilim toplumuna nadir bir kamuusal çağrıda bulunmuş ve bu kurumların, savaş yöntemleri olarak zehirleme ve kasıtlı olarak buluşıcı hastalık yaymayı önlemek için elliinden gelen her şeyi yapma konusundaki hukuki ve ahlaki yükümlülüklerini hatırlatmıştır.

Silahlara düzensiz erişim

İnsani çevrelerde gittikçe artan bir diğer endişe ise küçük, askeri tip silahların herhangi bir düzenlemeye tabi olmaksızın yayılmasıdır. Son on yılda yaşanan çatışmaların çoğunla ölüm ve yaralanmalar, füze, tank, uçaksavar ve savaş gemileri gibi büyük konvansiyonel silahlardan ziyade küçük ve hafif silahlardan kaynaklanmıştır. Herkes, hatta küçük çocuklar bile, taşınması, tutması kolay olduğu ve çok az eğitim gerektirdiği ya da hiç gerektirmediği için bu tür silahları kullanabilmektedir. Büyük silah sistemlerinin aksine bu silahlara erişim, uluslararası kabul görmüş çok az sayıdaki normlara tabidir. Savaş alanında çatışma bittiğinden sonra bile, silahlara erişimin kolaylığı silahlı şiddetin coğullukla devam ettirmektedir. Bazı çatışma ve çatışma sonrası durumlarda makineli tüfeklere erişim gıda bulmaktan daha kolay ve ucuzdur.

Askeri tip silahlara erişimin yaygınlaşmasının, insancıl hukuka saygı ve hukukun korumaya çalıştığı savaş mağdurlarına hizmet götürülmesi üzerinde zararlı bir etkisi olduğuna dair kuvvetli kanıtlar mevcuttur. ICRC, serbest silah ve cephane akışının sivilere nelere mal olduğunu göstererek, bu sorunla ilgili gittikçe artan uluslararası tartışmalara uzmanlığı ile katkıda bulunmakta ve hükümetlerin, silah transferleri üzerinde karar verme aşamasında alıcıların insancıl hukuka ne oranda saygı göstereceği hususunu dikkate almaları gerektiğini vurgulamaktadır.



Teun Anthony Voeten / ICRC



PELIGRO
MINAS



NO ENTRAR

ESTÁNDAR DE
SEGURIDAD

Savaş sırasında koruma

ICRC'nin, silahlı çatışma ya da şiddet durumunda insanları korumak için yürüttüğü faaliyetlerindeki misyonu, insancıl hukukun belgelerine ve ruhuna tam anlamıyla saygı duyulmasının sağlanmasıdır. ICRC'nin amaçları şunlardır:

- Bu kişilerin maruz kaldığı tehlikeleri en aza indirgemek,
- Kişilerin tabi tutuldukları istismarları önlemek ve bunlara bir son vermek,
- Kişilerin haklarına dikkat çekmek ve seslerini duyurmak,
- Kişiye yardım sunmak.

ICRC bunları, çatışma ve şiddet mağdurlarına yakın bir şekilde hem devlet hem de devlet dışı aktörlerle güvene dayalı bir diyalog sürdürerek yapmaktadır.

Çeşitlilik kazandırılmış bir strateji

Bir çatışma meydana geldiğinde ICRC'nin attığı ilk resmi adım, yetkilere; sivil nüfus, mahkumlar, yaralı ve hasta savaşanlarla ilgili, sorumluluk ve yükümlülüklerini hatırlatmak ve bu kişilerin fiziksel bütünlük ve onurunun öncelikli tutulmasını sağlamaktır. ICRC bağımsız araştırmalar yaptıktan sonra, etkilenen nüfusun durumunun iyileştirilmesi için yetkililere önleyici ve düzeltici somut önlemler alınmasına ilişkin tavsiyelerde bulunmaktadır.

Aynı zamanda ICRC en acil ihtiyaçlara cevap vermek için kendi insiyatifile harekeete geçmektedir; bunlar özellikle:

- gıda ve diğer temel ihtiyaçların tedarik edilmesi,
- risk altındaki kişilerin tahliyesi ve/veya transferi,
- dağılmış aile üyeleri arasında iletişim yeniden sağlanıp korunması ve kayıp kişilerin izinin sürülmesi.

Kişilerin alikonulduğu yerler söz konusu olduğunda, ICRC aynı zamanda, tevkif makamlarına teknik destek ve malzeme yardımcı sağlayarak, uzun dönemli, yapısal perspektifte programlar üstlenmektedir.



ICRC ve Sri Lanka Kızılhac ekibi Aralık 2004'deki tsunamiye kaybolan kişilerin takibi için gelen talepleri kaydediyor.

Sivillerin korunması

Günümüzdeki çatışmalarda siviller korkunç eziyetlere katlanmakta ve kimi zaman doğrudan hedef olmaktadır. Katliamlar, rehin alma, cinsel şiddet, sınır dışı edilme, zorla ülkeden gönderilme, yağmalama, su ve gıda ile sağlık hizmetlerine erişimin kasıtna kesilmesi gibi uygulamalar siviller arasında dehşet ve acı yaratmaktadır.

İnsancıl hukuk, sivil nüfusun dokunulmazlığı ilkesini temel almaktadır. Husumet içinde yer almayan veya artık yer almayaç olan insanlar hiçbir koşulda saldırıyla uğramayacaktır: bu insanlar ayrı tutulmalı ve korunmalıdır. 1949 Dördüncü Cenevre Sözleşmesi ve 1977'deki Ek Protokol I, uluslararası silahlı çatışmalarda, sivilleri ve sivil mülkiyetini koruyan hükümler içermektedir. Uluslararası boyutta olmayan silahlı çatışmalarda, dört Cenevre Sözleşmesinde ortak madde olarak yer alan 3. Madde uyarınca, sivil halkın korunma hakkı bulunmaktadır.

Koruma, ICRC faaliyetlerinin, onun yetki alanının ve insancıl hukukun temel dayanak noktasıdır. ICRC özellikle sivillerin risk altında olduğu yerlerde sürekli olarak varlık göstermektedir. ICRC delegeleri, silahlı kuvvetlerin, isyancı grupların, polis kuvvetlerinin, yarı askeri nitelikli kuvvetlerin ya da çatışmada yer alan diğer grupların üyesi olsun olmasın tüm silah taşıyanlarla düzenli bir diyalog sürdürmektedirler.



Boris Heger / ICRC

Kızılhaç mesajları, silahlı çatışma sonucunda birbirleri ile iletişim kopmuş aileler için cankurtaran niteliğindedir



Çeçenistan'da, ICRC, tüm eşyaların geride bırakmak zorunda kalmış, ülkesinden edilmiş insanlara şilte ve ev eşyaları dağıtır.

Çatışma sebebiyle yerinden edilmiş kişiler

Silahlı çatışmalar, çoğu kez hem ülke sınırları dışında hem de etkilenen ülkenin sınırları içerisinde insanların geniş çapta yerlerinden edilmeleriyle sonuçlanmaktadır. Çoğu durumda kişiler, sahip olduklarıın tümünü geride bırakıp yanlarına yalnızca birkaç eşyalarını alarak evlerini terk etmeye ve çatışmadan uzak güvenli bir sığınak bulmak için çoğu zaman yaya olarak uzun mesafeler kat etmek zorunda kalmaktadırlar. Aileler dağınık, çocuklar ile ebeveynleri arasındaki iletişim kopmuş ve ailelerin yaşlı üyeleri böylesi çetin bir yolculuğa dayanamayacakları için kendi başlarına geride bırakılmışlardır. Mülteciler ve ülke içinde yerinden edilmiş kişiler gelirlerini sağladıkları işlerini kaybetmiştir. Bu sebeple de, en azından ilk aşamada hayatı kalabilmek için onları misafir eden kişiler ve insanı yardım kurumlarına bağımlıdır.

İnsanlar, yaşanan bir silahlı çatışma sonucu kendi ülkelерinin sınırları dahilinde yerlerinden edildiklerinde, etkilenen sivil nüfusun bir kısmını oluştururlar. Bu durumda, insancıl hukuk tarafından korunmakta ve ICRC'nin koruma ve yardım programlarını faydalananmaktadırlar.



Boris Heger / ICRC

Aslında ülke içinde yerlerinden edilmiş kişilerin çoğunun içine düştüğü oldukça istikrarsız durum göz önünde bulundurulduğunda, bu kişiler ICRC faaliyetlerinden yararlananların önemli bir yüzdesini oluşturmaktadırlar. Ulusal makamlar gereklî yardımcı sağlamada yetersiz kaldığında, ICRC devreye girerek yerlerinden edilen kişilerin en acil ihtiyaçlarını karşılamaktadır. ICRC, bunu yaparken de ev sahibi toplulukların kaynaklarının yeni gelen kişilerin konuk edilmesi için sınırlara dayanmış olabileceği ve bu sebeple onların da savunmasız kalabileceğini ve ayrıca geride kalan kişilerin de büyük zorluk ve tehlikeler ile yüzleşeceğini dikkate alır. ICRC yardım programlarından yararlanacak kişileri belirlerken bu resmin tamamını görmekte ve bunu referans olarak almaktadır. Belirli bir kategori içerisinde yer almaktan çok, zarar görebilir bir durumda olmak belirleyici faktör olarak görülmektedir.

Kendi ülkelerinden kaçmış kişiler mülteci olarak kabul edilmekte ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) tarafından sunulmakta olan koruma ve yardımdan yaralananmaktadırlar. Böyle durumlarda, ICRC yalnızca ikinci planda; özellikle mültecilerin insancıl hukuk koruması altında olduğu durumlarda ya da yansız ve bağımsız bir aracı olarak varlığının gereklî olduğu durumlarda (örneğin; mülteci kamplarına saldırı gerçekleşmesi durumunda) faaliyet göstermektedir. Ayrıca ICRC, mültecilerin silahlı çatışma sonucunda ayrı düştükleri aile üyeleri ile yeniden iletişim kurabilmeleri için Kızılhaç Mesajı hizmetini sunmaktadır (bakınız Aile bağlarının yeniden kurulması, sf 28).

ICRC, ilk aşamada yerinden edilmeye sebep olanın çoğunlukla insancıl hukuk ihlalleri olduğuna inanmaktadır. Bu sebeple de ICRC, mülteciler ile yerlerinden edilmiş kişiler adına yürüttüğü operasyonel çalışmalarının yanı sıra, yerinden edilmenin önlenmesi için insancıl hukukun yaygınlaşması ve insancıl hukuka saygının sağlanması için mücadele vermektedir. (bakınız Önleyici Eylem, sf 41)

Kadınlar ve savaş

ICRC, tüm çalışma mağdurlarını korumak ve onlara yardım eli uzatmak olan daha geniş çaptağı görevinin bir bölümünü olarak çalışma mağduru kadınlara yardım etmektedir. Kadınların özel koruma, sağlık ve yardıma ilişkin ihtiyaçları olmasından ötürü, ICRC yürüttüğü tüm faaliyetlerde bu ihtiyaçların uygun ve doğru şekilde karşılanması özen göstermektedir. Özellikle kadınlar ve kız çocuklarına uygun bir korumanın sağlanması ve, her türlü cinsel şiddetin insancıl hukuk tarafından yasalandığı ve sert bir şekilde önlenmesi gerekligi hususunda silah taşıyan kişilerin farındalıklarını artırmaya odaklanmaktadır.

Kadınlar ve kız çocukları çatışmalarda çoğunlukla siviller olarak bulunmakta ve arasında aşağıdakilerin de yer aldığı şiddet eylemelerine maruz kalmaktadırlar:

- ayrılmaksızın yürütülen askeri saldırılar ve mayın döşenmesi sonucu ölüm ve yaralanma,
- hayatı kalma ve sağlığın korunması için gerekli temel araçların bulunması,
- kendilerini ve ailelerini geçindirme yollarına ilişkin sınırlamalar.

Ortadan kaybolma, rehin alınma, işkence, hapsedilme, zorla orduya alınma, yerinden edilme gibi olaylara erkekler ve erkek çocuklar yanı sıra kadınlar ve kız çocukları da maruz kalmaktadır.

Cinsel şiddet suçu özellikle kadınlar ile kız çocuklarına karşı işlenmesine rağmen kadınlar ve kız çocukları ile sınırlı değildir. Savaşlar başladığından bu yana tecavüz ve diğer cinsel şiddet türleri bir savaş aracı olarak düşmanı aşağılamak ve ona boyun eğdirmek için kullanılmaktadır. Tecavüz, zorla fuhuş, seks köleliği ve zorla hamile bırakma ya da hamileliğin zorla sonlandırılması gibi ihlaller, kişilerin yaşamları ile fiziksel ve psikolojik bütünlüğüne yönelik utanç verici saldırlardır ve insancıl hukuk bağlamında aynı şekilde tanımlanmaktadır.

Kadınlar sıkılıkla bu olayların yalnızca mağdurları olarak tanımlanmalarına rağmen, bu tanımlama gerçeği yansıtılmamaktadır. Büttün dünyadaki kadınlar, oldukça sağlam ve güclü oldukları ve bunun yanı sıra günlük yaşamlarında evlerinin reisi, geçimi temin eden ve aileleri ile toplumlarına bakan kişiler olarak marifet ve mücadele becerilerini kullanabildiklerini göstermişlerdir. Bu tür beceriler, çatışmada dağılmış toplumların tekrar bir araya gelmesi ve bütünlüğün korunmasına yardımcı olmaktadır.

Ayrıca kadınlar, askeri kuvvetlerin bir bölümünü olarak doğrudan savaşçı konumunda savaşta yer almaktak ya da savaşan erkekleri destekleyerek savaşa dahil olabilmektedir. Savaşta savaşçı olarak yer alan ve düşmanlar tarafından esir alınan kadınlarla insancıl hukukta erkeklerle aynı eşit koruma sağlanmaktadır. Hukukta kadınların özel ihtiyaçlarına uygun belirli bir korumaya gerek duyduları kabul edilmektedir. Kadın savaşçılar, kurallara uygun davranışları için, erkekler gibi, savaş hukukuna uygun muamele görmeliidirler.

Çocuklar ve savaş

Her ne kadar ICRC tüm savaş ve ülke içi şiddet mağdurlarına tarafsız bir biçimde yardım eli uzatsa da çocukların ihtiyaçlarının kadınlar, erkekler ve yaşılı kişilerin ihtiyaçlarından radikal bir şekilde farklı olduğu inkar edilemez. Çoğu zaman çocuklar çaresiz bir durumdadırlar ve ebeveynleri ya da diğer aile üyelerine yapılan zulümlerin doğrudan tanıklarıdır. Çocuklar öldürülmekte, sakat bırakılmakta, savaşmaları için orduya alınmakta, hapsedilmekte ya da başka şekillerle ailelerinden ayrılmaktadır. Ait oldukları ortam ile bağları koparılan çocuklardan kaçmayı başaranlar dahi, kendi gelecekleri ile sevdiklerinin geleceklerinden emin olamamaktadırlar. Coğunlukla kaçmaya zorlanmakta, kendi başlarına ortada bırakılmakta ve kimlikleri bile olmaksızın reddedilmektedirler.

ICRC, silahlı çatışma sonucu ebeveynlerinden ayrı düşmüş çocukların kayıt altına almaka, aile bağlarını yeniden kurabilmek için en yakın akrabalarını aramakta ve böylesce çocukların mümkün olan yerde aileleri ile yeniden bir araya gelmeleri sağlanmaktadır. Çocukların, yaşlarının çok küçük olması ya da içinde bulundukları travma nedeniyle kimliklerine ilişkin bilgi verememeleri durumunda, ICRC çocukların resimlerini çekmekte ve akrabalarının görüp tanıması umudu ile resimleri elden ele dolaştırmakta ya da kamuya açık yerlerde asmaktadır.

ICRC, hem acil durumlarda hem de uzun vadede diğer siviller ile birlikte çocuklara da gıda tedarik etmekte ve diğer gerekli malzemeleri sağlamaktadır. Ayrıca çocukların güvenli su ile tıbbi bakım hizmetlerine erişimini sağlamaktadır. (Bakiniz Çatışma mağdurlarına yardım sf 31)

Cenevre Sözleşmeleri ile Ek Protokoller, hem tüm sivil nüfusun korunmasına yönelik hem de özellikle çocuklara odaklanan hükümleri ile çocukların korunmasına verilen önemi gözler önüne sermektedir. ICRC, benzer şekilde koruma sağlayan diğer anlaşmalara ilişkin müzakerelerde de yer almıştır. Özellikle bunlar arasında, 1989 Çocuk Hakları Konvansiyonu ile çocukların silahlı çatışmaya katılmasına ilişkin 2000 yılı Opsiyonel Protokolü ve 8. Maddeinde 15 yaşın altındaki çocukların savaşa alınmasının ya da düşmanlık içeren eylemlerde çocukların kullanılmasının bir savaş suçu olarak kabul edildiği Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin 1998 tarihli Roma Statüsü yer almaktadır.



Jessica Barry / ICRC

Kabil'deki çocuklar savaşın yarattığı enkazda büyütüller.

Tutukluların korunması

Cenevre Sözleşmesi, uluslararası silahlı çatışmalarda ICRC delegelerine savaş esirleri ile savaşta alikonulan (enterne edilen) sivilleri ziyaret etme hakkını vermektedir. Bu delegelerin görevlerini yerine getirmelerini engellemeye çalışmak insancıl hukuk ihlali sayılmaktadır.

Uluslararası olmayan silahlı çatışmalarda ve ülke içi şiddet durumlarında, dört Cenevre Sözleşmesi'nin ortak maddesi olan 3. Madde ve Hareket'in Tüzüğü ile ICRC'ye, tutukluları ziyaret etme hizmetini sunma yetkisi tanınmaktadır ve çoğu hükümet ICRC'nin yardım sunma önerisini kabul etmektedir.

Özgürlikten yoksun edilme: ciddi savunmasızlık

Özgürliklerinden yoksun edilmiş olmak kişilerin, kendilerini tevkif makamı karşısında ve hapis ortamında savunmasız hissetmeyebine neden olmaktadır. Bu savunmasızlık ise özellikle çalışma ve ülke içi şiddet gibi şiddetin aşırı ve yasadışı bir biçimde yaygın olarak kullanıldığı ve yapısal yetersizliklerin arttığı durumlarda daha ciddi bir hal almaktadır.

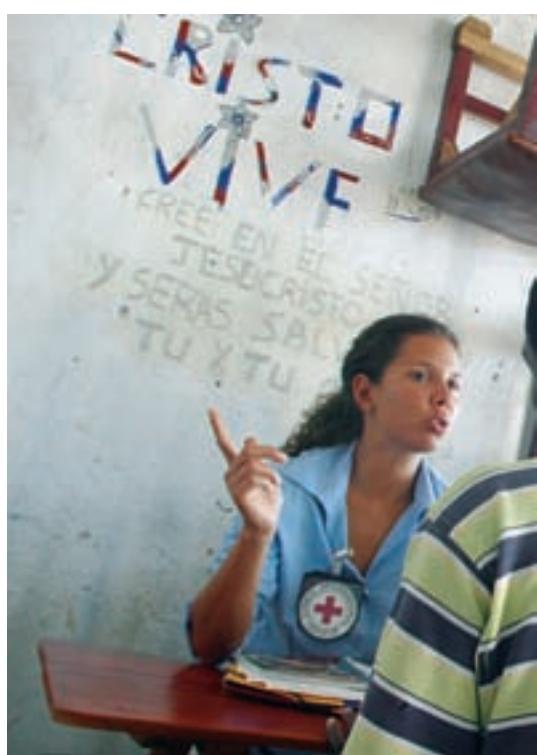
ICRC'nin çalışmalarının amaçları şunlardır:

- ortadan kaybolmalar ile yargısız infaz, işkence ve kötü muamelelerin önlenmesi ya da sonlandırılması,
- tutuklular ile aileleri arasındaki iletişim kurulması,
- gerek duyulduğunda ve uygulamadaki kanun çerçevesinde tutukluluk koşullarının iyileştirilmesi.

ICRC bu çalışmaları, kişilerin alikonulduğu yerlere ziyaretlerde bulunarak gerçekleştirmektedir. Elde ettiği bulgular ışığında, güvenilir bir şekilde makamlar ile iletişim kurmakta ve gerekmese halinde tutuklulara gerekli maddeleri ya da tıbbi yardım sağlamamaktadır.

Bu ziyaretler esnasında, ICRC delegeleri her bir tutuklu ile özel olarak görüşmektedirler. Tutukluya ilişkin detayları not almakta ve böylece tutuklu saliverilene kadar vakalarının takip edilmesi mümkün olmaktadır; tutuklular karşılaşabilecekleri herhangi bir insancıl sorunu da anlatırlar.

ICRC, kişilerin tutukanma ya da esir alınma gerekçelerine ilişkin bir taraf tutmaktan kaçınarak, onların insancıl hukuk kapsamında sahip oldukları adli güvencelerden yararlanmalarını sağlamak için çabalamaktadır.



ICRC ziyaretlerinin koşulları

ICRC, kişilerin alikonulduğu yerlere düzenlenen ziyaretlerin öncesinde ilgili makamlara standart koşulları iletmektedir. Delegeler aşağıdaki konularda yetkili olmalıdır:

- ICRC'nin yetki alanına giren tüm tutukluları görme ve bu kişilerin tutuldukları yerlere erişme,
- Seçikleri tutuklular ile tanık bulunmaksızın görüşme,
- Ziyaretler esnasında ICRC'nin yetki alanına giren tutukluların listesini çıkarma ya da delegeler tarafından doğrulanmak ya da gerek görüldüğünde tamamlamak üzere makamlardan bu listeleri alma,
- Seçilen tutukluları gerek gördükleri sıklıkla tekrar ziyaret etme,
- Tutuklular ile aile üyeleri arasında iletişimini yeniden kurulması,
- Gerektiğinde acil yardım malzemesi ve tıbbi yardım sağlama.



*Anayancy Hapishanesi, Quibdo,
Kolombiya.*

*ICRC kişilerin alikonulduğu yerde
yetki alanına giren tüm tutuklar ile
görüşerek nasıl muamele
gördüklerini ve yaşam koşullarını
kontrol etmektedir.*

Aile bağlarının yeniden kurulması

ICRC'nin Merkezi İzleme Ajansı, silahlı çatışma ya da ülke içi şiddet durumlarından dolayı dağınık olan aile üyelerinin, aile bağlarının yeniden kurulması için çalışmaktadır. Her yıl, akrabaları tarafından aranan, yüz binlerce yerlerinden edilmiş kişi, mülteciler, tutuklular ya da kayıp kişilerle ilgili, yeni dosyalar açılmaktadır. ICRC tarafından desteklenen ve 180'den fazla Ulusal Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri'nden oluşan dünya çapındaki ağ sayesinde yeri belirlenenlere Kızılhaç mesajları gönderme ve alma imkânı sağlanmakta/veya bu kişiler aileleriyle teması gerçekleştirilmektedirler.

Dışarıyla bağlantı

Uluslararası silahlı çatışmalarda, ICRC'nin Merkezi İzleme Ajansı, kendisine verilen ve özellikle savaş esirleri ve savaşta alikonulan siviller gibi korunma altındaki kişilerle ilgili bilginin toplanması, işlenmesi ve aktarılması görevini, insancıl hukuk uyarınca yerine getirmektedir.

Tutuklular ve aileleri için, sevdiklerinden haber almak her zaman çok büyük önem taşımaktadır. Geniş çerçevede, ICRC savaş esirlerine, savaşta alikonulan sivillere (enterne), güvenlik nedeniyle tutulan kişilere ve hatta bazen sıradan tutuklulara bile akrabalarıyla iletişim kurma fırsatı vermiştir.



Jaime Razuri / AFP

Canete, Cocahuasi, Peru. İsyancılar tarafından zorla saflarına alınan, daha sonra da ordu esiri olan Evita, 23 yıldan sonra ilk defa erkek kardeşiyle ICRC'nin himayesinde yeniden bir araya geliyor.

Dağılmış aileler

Aile birliğinin korunması kanunla güvence altına alınan evrensel bir haktır. ICRC, çalışma nedeniyle birbirinden ayrılmış kişileri, haklarında bilgi alarak ve onları tekrar aileleriyle temasla geçirerek bir araya getirmek için mümkün olan her şeyi yapmaktadır. Ebeveynlerinden ayrılmış çocuklar veya yaşlılar gibi özellikle savunmasız olan gruplara büyük önem verilmektedir.

Bazen, ailesi üçüncü bir ülkeye yerleşmiş olup kimlik belgeleri olmayan kimsesiz biri için onlara kavuşabilmenin ya da kendi ülkesine dönebilmenin tek yolu ICRC'nin sağladığı seyahat belgesidir. Mülteci ve şığınmacıların sayılarının artması, ev sahibi ülkede yerleşme izni alan kişilerin seyahat belgelerinin hazırlanması için ICRC'den daha sık talepte bulunulması anlamına gelmektedir.

Brcko Bölgesi, Bosna Hersek. Çalışma esnasında kaybolduktan 13 yıl sonra, bu genç adamın ailesi hala onun hayatta olup olmadığı bilmiyor.



Kayıplar: bilme hakkı

Silahlar sustuktan sonra bile, kayıp olanların aileleri, sevdiklerinin bilinmez kaderlerini akıllarından çıkaramazlar. Acaba hala hayatı midirlar? Yaralandılar mı yoksa tutuklandılar mı? İnsancıl hukuk, çalışmaya taraf olan tüm tarafları bu soruların cevaplarını vermeye zorlamakta ve ailelerin yakınlarına ne olduğunu bilme hakkı tanımaktadır. Bulunamayan kişilerin kaderleri ya da nerede olduklarını netleştirmek ve ailelerine bilgi vermek amacıyla, ICRC bu sürece kayıp kişiler hakkında bilgi toplayarak ya da yetkili makamlarla birlikte gerekli mekanizmaları kurarak yardımcı olmaktadır.

ICRC, "Kayıplar" projesini 2001 yılının sonunda, bir silahlı çalışma ya da ülke içi şiddet sonucu bulunamayan insanların trajedisini ve bu kişilerin ailelerinin çektiği istrap ile ilgili olarak -hükümetlerin, ordunun, uluslararası ve ulusal kuruluşların- farkındalığını artırmak amacıyla başlatmıştır. Dünyanın her köşesinden uzmanların fikirleri alınmış, danışma süreci Şubat 2003'de Cenevre, İsviçre'de ICRC tarafından düzenlenen, kayıplar ve aileleri hakkında uluslararası bir konferansla sonuçlanmıştır. Konferans, 86 ülkeden 350 katılımcıyi bir araya getirmiştir ve alınan tavsiyeler gelecekteki çalışmalar için temel oluşturmaktadır. Nihai amaçları, kayıp kişilerle ilgili bu sorunu çözmekle sorumlu kurum ve liderlerin hesap verebilirliklerini sağlamak, ailelere verilen yardım geliştirmek ve başka kayıpların olmasını engellemektir.

ICRC, "Kayıplar"la ilgili projesine kendisini adamtır. Operasyonel kılavuz ilkeler, ilgili tüm ICRC delegasyonlarında uygulanmaktadır.



Thierry Gassmann / ICRC

Çalışma mağdurlarına yardım

Modern çağda insani yardım gerektiren acil durumlar, sıkılıkla sivillere uygulanan aşırı şiddet durumlarının patlak vermesiyle tanımlanır. Bunlar çoğu zaman krizlerin veya kitlik, salgın ve ekonomik karışıklıklar gibi diğer krizlerin dolaylı sonuçlarıdır. Bunların bir araya gelerek oluşturduğu etki sivil halkın tehlikeye atabilir, bu sorunlarla baş etme güçlerinin sınırlarını zorlayabilir ve etkilenenleri çok ciddi şekilde yardıma muhtaç duruma getirebilir.

Bu nedenle, ICRC yardımının birincil amacı çalışma mağdurlarının hayatlarını ve sağlıklarını korumak, acılarını azaltmak ve hastalık, yaralanma, açlık ya da bazı maddelerin etkilerine maruz kalma gibi çalışma sonuçlarının geleceklerini tehlikeye atmamasını sağlamaktır. Acil yardımlar hayat kurtarır ve çatışmanın kötü etkilerini azaltırken, ICRC kişilerin geçimlerini sağlama becerilerini geri kazandırmak olan nihai amacını her zaman göz önünde tutmaya çalışmaktadır.

Yardım, kriz bölgesi ve türüne bağlı olarak çeşitli şekillerde olabilir. Gıda ve /veya ilaç tedarığini kapsayabilir; ancak genellikle su sağlama sistemlerinin veya tıbbi tesislerin inşası veya onarılması ya da temel sağlık personeli, cerrahlar ve protez/ortopedi uzmanları için eğitim gibi temel hizmetlerin kapasitesini oluşturmaktır.



Carina Appel / ICRC

Hebron, Batı Yakası. Gıda ve temel gereksinimlerini karşılayacak maddeleri içeren paketler kimseşiz ailelerin uzun savaş dönemleri boyunca hayatı kalmalarını sağlamıştır.

Belli başlı bazı çatışmalarda, gıdaların ve diğer temel malzemelerin abluka altına alınması, su rezervlerinin kesilmesi ve kasıtlı olarak mahsullere ve altyapıya zarar verilmesi gibi yasa dışı taktikler her iki tarafça kullanılabilir. Böylece durumlarda, yardım sağladan önce, ICRC uluslararası insancıl hukuk uyarınca tarafların sorumluluklarına dikkat çekerek ihlalleri önlemeye ya da bunları sonlandırmaya çalışmaktadır.

Bir yardım programına başlamadan önce ICRC, yapılan yardım uygun olması için her bir grubun kendi ortamı içerisinde neye ihtiyaç duyduğunu dikkatli bir şekilde değerlendirmektedir. Buna ek olarak, ICRC yardımların insaniyetçilik, ayrım gözetmemek ve tarafsızlık ilkelerine uygun olarak dağıtılmmasını sağlamaktadır. (bkz. sf. 9-11)

Faaliyetlerini iyileştirme yolundaki devamlı arayışında ICRC, her bir programı baştan sona izlemekte, durum gelişikçe bunları duruma uyarlamakta ve programlar bittiğinde de çıkarılan dersleri ve bir dahaki sefere bunu daha iyi yapma yollarını değerlendirmektedir. ICRC'nin değerlendirme politikası, çalışma mağdurlarının çok yönlü ihtiyaçlarına mümkün olan en iyi yanıt verebilmesi için, yalnızca yardım harekatları için değil, her kapsamındaki faaliyetleri için geçerlidir.

ICRC konvoyu çatışma ve doğal afetin ikili etkisinden acı çeken Aceh halkına şiddetle ihtiyaç duyulan malzemeleri getiriyor.

Thierry Gassmann / ICRC



Ekonominik güvenlik

Ekonominik güvenlik, bir hane halkınin kendi kendine yetebilmesi ve kendi temel ekonomik ihtiyaçlarını karşılayabilmesi anlamına gelmektedir. Yerinden edilme, hırsızlık, mülklerin ve altyapının yağmalanması gibi olayların sıkılıkla görüldüğü bir çatışma ya da krizde, hane halkları artık kendi geçimlerini sağlayamayabilir ve bu sebeple de dış yardıma bağımlı hale gelebilirler.

Silahlı çatışma bağlamında yardım yaklaşımında, ICRC hane halkı geçiminin dinamiklerine odaklanmakta ve hem hane halkınin tüm temel ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli olan üretim imkanlarıyla, hem de bu ihtiyaçları karşılamak için gerekli kaynakların sağlanmasıyla ilgilenmektedir. Bazı ihtiyaçların diğerlerinden daha önemli olmasına rağmen – örneğin gıda ve su hayatı ihtiyaçlardır -, kriz halinde genellikle hayatı kalmak ve hayatını sürdürmek için insanoğlunun gıdadан fazlasına ihtiyaç duyduğunun unutulması gibi bir eğilim söz konusudur. Bu nedenle, ICRC bir hane halkınin barınma, giyinme, yemek pişirme araçları ve yaktı gibi tüm te-

mel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaktadır. Ekonomik güvenliğin yitirilme oranına bağlı olarak, ICRC üç tür yardımdan birinde bulunmaktadır:

- **Ekonominik destek;** mağdurların üretken kapasitelerini ve mümkün olduğunda hane halkı seviyesinde kendi kendilerine yetebilirliklerini südürebilmeleri için onların üretimde hayatı rol oynayan imkanlarını korumak.

-**İdame yardımı;** kendi imkanlarıyla hayatı kalmaları için gerekli olan ekonomik ihtiyaçları başka bir şekilde elde edemediklerinde, bu imkanları onlara sunarak çatışma mağdurlarının hayatlarını korumak.

-**Ekonominik rehabilitasyon;** üretim imkanlarını eski haline getirmek ve mümkünse kendi kendilerine yetebilirliklerini geri kazanmaları için çatışma mağdurlarına destek olmak.

*Goma, Kongo Demokratik Cumhuriyeti.
Dikiş atölyeleri, geçim kaynağı olmayan
kişilere kendi kendilerine yetebilme
için yardım etme yollarından sadece
biridir.*



İnişi durdurmak...

ICRC bir krizin ilk işaretleri tespit edilir edilmez, insancıl hukuk kapsamında sivillerin kişilik ve mülklerine saygı duyulması dahil olmak üzere, onların korunması için yetkililere hatırlatmadı bulunarak harekete geçmektedir. Halk ciddi anlamda fakirleşerek ekonomik sorunlar yaşarsa ve üretim imkanları yetersizse ya da yetersiz olma olasılığı söz konusu ise, ICRC **ekonomik destek** sağlayarak müdahale etmektedir.

Bu, ekonomiyi desteklemek için gıda dağıtıımı, üretimin çeşitlendirilmesi ve yoğunlaştırılması için tasarlanmış yardımları ya da veteriner hizmetleri ile hayvancılığın korunmasını içerebilir. Mümkün olan yerlerde, ekonomik destek faaliyetlerine öncelik vermektedir. Ancak, diğer yardım türleri de çoğunlukla hayatı önem taşımaktadır; çünkü ICRC bir çatışmanın sebep olduğu fakirleşme süreci ve sermaye kaybını önleme konusunda gücsüz kalmaktadır. Böylece bir durum söz konusu olduğunda, ICRC mağdurlarının kendi üretim imkanlarıyla karşılaşamayacakları hayatı malzemeleri dağıtarak **idame yardımı** yapmaktadır.

... ve tekrar çıkışa geçmek

Durum iyileşmeye başladığında, kendi kendine yetebilirliği artırmak ve geri kazanmak için yardıma ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle hayatı kalmak için yapılan yardım operasyonları ve destek sonlandırılabilir. ICRC **ekonomik rehabilitasyon** programları, hem yerleşik hem de yerinden edilmiş halkın ihtiyaçlarını karşılamak için tohum, tarım araçları ve balıkçılık aletlerinin dağıtıımı, veteriner ilaçlarının tedariki ya da sulama sistemlerinin rehabilitasyonu da dahil olmak üzere bir dizi faaliyet aracılığıyla üretim imkanlarını eski haline getirme ve güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Acil yardım ve kalkınma programları arasındaki ilişki

Geçmişte, acil yardım ve kalkınma programları, farklı tür yanıt gerektiren farklı ve iki ayrı olgu olarak görülmekteydi. Bugün, insanı yardıma daha geniş kapsamlı bir yaklaşımı öncülük ederek, ikisi arasındaki ilişki giderek artan bir şekilde kabul görmektedir. Bu nedenle, ekonomik rehabilitasyon faaliyetlerine girişildiğinde, kalkınma programlarıyla bağlantı kurularak acil durumdan kalkınma aşamasına iyi bir şekilde geçiş imkan sağlanmaktadır. Daha sonra kalkınma kurumları, krizlerin patlak vermesine ön ayak olacak yapısal zayıflıkları azaltmak için kaynaklara ve insan gücüne yatırım yaparak inisiatifi ele almalıdır.



Boris Heger / ICRC

Darien Eyaleti, Panama. Tohum ve tarım aletlerinin dağıtım, mültecilerin daha uzun vadede kendi temel ihtiyaçlarını karşılamalarına imkan sağlamaktadır.

Su ve habitat

ICRC'nin su ve habitat programları aşağıdakileri hedeflemektedir:

- silahlı çatışma mağdurlarının içme ve kullanma suyuna erişmelerini sağlamak,
- su ve habitat sistemlerinin çökmesiyle oluşan çevresel tehlikelerden halkı korumak.

Bariş zamanında bile, dünya çapında milyonlarca insan temiz içme suyu, uygun ikamet ve düzgün sağlık koşullarına erişmede güçlük çekmektedir. Altyapının imha edilmesi ve kitesel yerinden edilmenin milyonlarca insanı ölüm ve hastalıklara burun buruna getirdiği savaş zamanında bu sorun çok daha içinden çıkmaz bir hal almaktadır. Savaşın sıcak ortamı içerisinde, su kaynakları kasıtlı olarak hedef alınabilir. İnsanlar evlerinden ayrılmak ve düşmanın olduğu bölgelerde su aramak zorunda kalabilir ya da savaş esnasında su temin eden altyapı zarar görmüş olabilir.

Ishale neden olan hastalıklar, tifo ve kolera

gibi sudan kaynaklanan ve suyla bağlantılı hastalıklardaki çarpıcı artış, yaşamı sürdürmek için gerekli olan bu sistemlerdeki bozuklukları gösteren ilk işaretlerdir. Ayrıca, su sıkıntısı gıda üretimini azaltmakta, yokluk ve hastalıkları daha kötüye götürmekte, büyük göçlere neden olmakta ve bir devletin ahlaki yetkisini azaltmaktadır. Su ve barınma, hayatı kalmak için çok önemli olduğundan, bunlara erişimin sağlanması insanı yardım kuruluşları için bir önceliktir.

Suya erişim sağlamak, hijyen düzeyini artırmak ve çevreyi korumak için, ICRC çeşitli faaliyetler yürütmektedir:

- su arıtma tesislerinin, dağıtım ağları ve pompalama istasyonlarına bağlı akarsu sistemlerinin rehabilitasyonu,
- kuyuların inşası, su kaynakları ve drenaj sistemlerinin işlevlerini yerine getirmesi ve korunması, su depolama konteynerlerinin inşası,
- içme suyunun arıtılması ve dağıtılması,



Doğu Hararge, Etiyopya. ICRC su merkezi, içme ve evde kullanma amaçlı temiz su temin ediyor.

Habitat ile kast edilen nedir?

Habitat, yalnızca evin sınırlarını belirlemekle kalmayıp ayrıca evin etrafındaki daha geniş çevre ve içinde yaşayan insanların ilişkisini belirleyen bir terimdir.

Sağlık hizmetleri

- kamplardaki tuvaletler ve pis su arıtma sistemlerinin inşası ve rehabilitasyonu; hastane atıkları dahil olmak üzere atıkların toplanması ve arıtılması,
- sağlık tesisleri ve okulların yenilenmesi ve yeniden inşa edilmesi,
- kişilerin alıkonuldukları yerlerde en azından asgari su gerekliliklerini karşılamak için altyapı çalışmasının yapılması ve düzgün hijyen ve yaşam koşullarının sağlanması,
- yerinden edilmiş kişiler için kampların kurulması ve organizasyonun sağlanması,
- vektör-kontrol programlarının tanıtılması, gıda maddelerinin korunması, yaşam alanlarının dezenfekte edilmesi, enerji tüketiminin azaltılması, alternatif enerjilerin kullanılması.

ICRC sağlık programlarının amacı, çatışma mağdurlarının evrensel anlamda kabul görmüş standartlarda gerekli olan koruyucu ve tedavi edici sağlık bakımına erişimlerini sağlamaktır.

Çatışmanın doğrudan bir etkisi olarak, insanlar öldürülebilir, yaralanabilir ya da yerlerinden edilebilir, tıbbi yapılar yok edilebilir ve tedarik hatları zarar görebilir. Çatışmanın en yoğun olduğu dönemde, yaralanan, bulaşıcı hastalıkların pençesine düşen ya da kötü beslenmeden etkilenen kişilerin sayısı salgın boyutuna ulaşabilir ve mevcut yerel sağlık hizmetleri kapasitesini kısa sürede aşabilir. Aynı zamanda, çatışmanın dolaylı sonuçları olarak da sağlık tesislerinin yıkılması, yeterli sayıda nitelikli personelin olmaması ve tıbbi malzemelerin yetersizliği, pek çok kişide görülen çok sayıda hastalığa müdahale edilememesi ve doğum öncesi bakım, aşı programları ve elektif cerrahi gibi temel sağlık hizmetlerinin verilememesi anlamına gelmektedir. Bu nedenle, acil ihtiyaçlara yanıt verebilmek için hızlı bir şekilde yardıma ihtiyaç duyulurken, mevcut sağlık sisteminin desteklenmesi, normal sağlık hizmetlerinin kurulması veya sürdürülebilmesi açısından önemlidir.

Yerinden edilmiş kişiler için oluşturulan Darfur, Sudan'daki bir kampta çocukların çocuk felcine karşı aşılanıyor. Çatışma esnasında, düzenli aşılama programları kesintiye uğramakta ve halkı bulaşıcı hastalıklara karşı zayıf düşürmektedir.



Leigh Daynes / İngiliz Kızılhacı



*Saddam Şehir hastanesi, Bağdat.
Ailesi bombalı bir saldırırda öldürülen
12 yaşındaki ağır yaralı erkek
çocuğunu teyzesi teselli ediyor.*

Sağlık bakımının geniş yelpazesi

ICRC'nin sağlıkla ilgili faaliyetleri, binaların yeniden inşa edilmesi ya da rehabilitasyonundan; idari destek, tıbbi personelin eğitimi, epidemiyolojik gözetim, bağışıklık hizmetlerinin yeniden canlandırılması, gerekli ilaçların ve tıbbi ekipmanın tedarik edilmesi, yabancı cerrahi/tıbbi ekiplerin masraflarının karşılanmasına kadar değişiklik göstermektedir. Çatışmadan kaynaklanan temel sağlık bakım hizmetlerinin kesintiye uğramasını önlemek için ICRC, ilgili toplulukların aktif katılımıyla da mümkün olduğunda, mevcut sağlık merkezlerine ve bölge hastanelerine doğrudan yardım etmektedir. Açılığın ve hatta kuraklığın hükmü süren yerlerde, yetersiz beslenme sorunu yaşayan çocukların için tıbbi personel tarafından denetlenen beslenme merkezleri kurulmaktadır. Yetersiz beslenen çocuklar, açılıktan ötürü ölümle yüz yüze gelmelerinin yanı sıra hastalık ve enfeksiyon karşı fazlaıyla zayıftırlar.

Savaş cerrahisi

Uzun zamandır savaş yarallarını tedavi etme deneyimi, ICRC'ye bu alanda önemli ölçüde uzmanlık kazandırmıştır. ICRC cerrahları, kuruluş için çalışmaya gönüllü olan ve alanda gerekli olan belli başlı beceri ve tekniklere yeni olan yabancı tıbbi personele eğitmektedirler. Aynı zamanda bölgedeki yerel doktorlara da bu görevi devralmaları ve ICRC ekipleri bölgeden ayrıldıktan sonra yaralıları tedavi etmeye devam edebilmeleri için bu becerileri öğretmektedirler. Uluslararası düzeyde, her yıl ICRC'nin bilgi ve deneyimini paylaşmasını sağlayan H.E.L.P.(Health Emergencies in Large Population – Kalabalık Nüfuslarda Acil Sağlık) gibi kurslar ve çalıştaylar düzenlenmektedir. ICRC doktorları savaş cerrahisiyle ilgili el kitapları yayılmamakta ve mesleki yazarlara katkıda bulunmaktadır.

Güvensiz bir ortamda, yaralılara erişmede ve onları hastaneye nakletmede önemli ölçüde zorluklar yaşanabilir. ICRC, yerel Kızıilhaç veya Kızılay Derneği ile ortaklık içerisinde hastane öncesi ilk yardım ve yaralıların tahliyesi ile nakledilmesi için programlar geliştirmektedir.

ICRC aynı zamanda, örneğin gönüllüler için yaşam kurtarma tekniklerinin yanı sıra organizasyon konularını da içeren ilk yardım kursları açarak, Ulusal Derneklerin acil durumlara yanıt verebilme kapasitelerini artırmaktadır. ICRC Ulusal Derneklerle, acil durumlara hazırlamlarına yardımcı olmak üzere iletişim ekipmanları ve ambulans tedarik edebilmektedir.

Hapishanelerde sağlık

ICRC'nin tıbbi personeli, kişilerin alikonuldukları yerlere yapılan ziyaretlerinde buralardaki kişilerin sağlık durumlarını değerlendirmek ve ister fiziksel ister psikolojik olsun kötü muamelelerin sonuçlarını tespit etmek için delegelere eşlik etmektedir. Ziyaretleri gerçekleştiren doktor ve hemşireler hijyen, epidemiyoloji, beslenme ihtiyaçları ve vitamin eksiklikleri gibi hapishanelerdeki belli başlı sağlık problemleri konusunda deneyimlidir. Hapishanelerde kontrol edilmesi gereken, öncelikli halk sağlığı sorunlarını tespit etmektedirler. Bir hapishanedeki sağlık sorunu riskinin hapishanenin sağlık hizmetleri kapasitesinin yanıt veremeyeceği kadar büyük olduğu durumlarda, ICRC tüberküloz, HIV/AIDS ve vitamin eksikliği gibi böyle büyük problemleri ele almak için vektör kontrol programları uygulamaktadır.

Hapishanelerde bulunan tutukluların sağlık sorunlarının ele alınması, tıbbi değerlendirmeleri doğru yapmak amacıyla alikonulan kişilerin işkence mağduru olup olmadığını ya da başka tür zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı bir muameleye maruz kalıp kalmadığını değerlendirmek üzere ayrıca eğitim ve bilgi gerektirmektedir.



Darfur, Sudan. Çatışmaya bağlı yaralanmaların cerrahisi özel bir eğitim gerektirir.

Tekrar yürüyebilmek ve çalışabilmek

Silahlı çatışmalar sırasında, pek çok kişi anti-personel mayınlar ya da savaş kalıntısı patlayıcı maddeler gibi doğrudan nedenlerle ya da sağlık sisteminin çöküşüne bağlı dolaylı nedenlerle sakatlanmaktadır. Anti-personel mayınlar ya da savaş kalıntısı patlayıcı maddelerin sebep olduğu yaralanmalar bir uzun kesilmesine, ciddi anlamda engelli hale gelmeye ve psikolojik travmala raya yol açabilir. Bu tür savaş yaralıları, ilk olarak özel bir cerrahiye ve ameliyat sonrası bakıma ve daha uzun vadede rehabilitasyon ve psikolojik desteği ihtiyaç duymaktadır. Pek çok durumda, yetkililerin bu tür bakımı sağlayacak imkanları yoktur.

1979'da ICRC savaş mağdurlarının fiziksel rehabilitasyonu için hizmet sunmaya başlamıştır. O zamandan beri, 36 ülkede 85'den fazla proje yapmış ve/veya yapılmasına yardım etmiştir. Yüz binlerce kişiye, bir ölçüde hareket etme kabiliyetlerini ve pek çok vakada da ekonomik bağımsızlıklarını tekrar kazanmalarına yardımcı olan fizik tedavinin yanı sıra; protez, ortez, koltuk değneği ya da tekerlekli sandalye sağlanmıştır. ICRC, mali destek, eğitim desteği ve teknik destek sağlayarak, çatışma nedeni ile engelli olan kişiler hayatlarının geri kalanı boyunca kullandıkları aletlerin yenilenmesine ya da onarılmasına ihtiyaç duyacağından, rehabilitasyon hizmetlerine erişilebilirliği artırmayı, bu tür hizmetlerin kalitesini daha iyi hale getirmeyi ve uzun vadede işlerliğini sağlamayı amaçlamaktadır.

Rehabilitasyon hala öncelikli bir alan olarak görülmediğinden, her hükümetin bu hizmetleri sürdürmek için gereklî imkanı yoktur. Yerel kuruluşlar tarafından garanti edilmiş uzun vadeli bir desteğin olmaması, ICRC Engelliler Özel Fonu'nun oluşmasına neden olmuştur. Bu fon, ICRC'nin bir ülkeyden çekilmesinin ardından, o ülkeydeki programın devamlılığını sağlamakta ve gelişimekte olan ülkelerde fiziksel rehabilitasyon merkezlerini desteklemektedir.



Kuito, Angola. ICRC ve Sağlık Bakanlığı tarafından ortak olarak işletilen bir bacak sağlığı merkezinde bir hasta yeni hareket kabiliyetini deniyor.

LAW 2024 THE ICRC AND THE MOVEMENT

N LAW

Humanity
Impartiality
Neutrality
Independence
Humane Care
Confidentiality



CALLING CARD

The International Committee of the Red Cross (ICRC) is an impartial, neutral and independent organization exclusively concerned with humanitarian relief and promotion of international humanitarian law and standards. It strives to prevent and alleviate human suffering due to conflict and internal strife, and to promote respect for it by all parties to the conflict. It also acts as a intermediary or catalyst in efforts to resolve conflicts and to assist the return of refugees. It strengthens international law and promotes the principles of the International Red Cross and Red Crescent Movement.

ICRC

The ICRC is responsible for recognizing every new "National Society" in its field of activity on the basis of its adherence and loyalty to the principles of the Geneva Convention and its Statute.

ICRC

The ICRC is responsible for recognizing every new "International Committee" in its field of activity on the basis of its adherence and loyalty to the principles of the Geneva Convention and its Statute.

ICRC

The ICRC is responsible for recognizing every new "National Society" in its field of activity on the basis of its adherence and loyalty to the Geneva Convention and its Statute.

ICRC

The ICRC is responsible for recognizing every new "National Society" in its field of activity on the basis of its adherence and loyalty to the Geneva Convention and its Statute.

ICRC

The ICRC is responsible for recognizing every new "National Society" in its field of activity on the basis of its adherence and loyalty to the Geneva Convention and its Statute.

ICRC

The ICRC is responsible for recognizing every new "National Society" in its field of activity on the basis of its adherence and loyalty to the Geneva Convention and its Statute.

ICRC

Önleyici Eylem

Kuralların bilinmesine çalışmak

ICRC'nin önleyici çalışmaları, çatışmanın zararlı etkilerini kontrol altına almak ve bunları minimum seviyede tutmak için tasarlanmıştır. Uluslararası insancıl hukukun özü, gücü sınırlı ve hedeflerle orantılı olarak kullanmaktadır. Bu yüzden ICRC, savaşın yaratacağı aşırı sonuçları önlemek ya da en azından sınırlamak için tüm insanı ilkelerini teşvik etmeye çalışmaktadır.

İletişim yoluyla önleme

ICRC, önleyici programlarında özellikle silahlı çatışma mağdurlarının kaderlerini belirleyen ya da ICRC faaliyetini engelleyebilecek veya kolaylaştırınabilecek kişi ve grupları hedef almaktadır. Bu gruplar, silahlı kuvvetleri, polisi, güvenlik güçlerini, diğer silah taşıyan güçleri, karar verme mercilerini ve yerel ile uluslararası düzeyde düşünce liderlerine ek olarak geleceğe yönelik olarak da gençler, öğrenciler ve onların öğretmenlerini kapsamaktadır.

Bu faaliyetlerin ardından yatan strateji üç düzeyden oluşmaktadır:

- Farkındalık yaratma,
- Eğitim ve öğretim yoluyla insancıl hukukun teşvik edilmesi,
- İnsancıl hukukun resmi, yasal, eğitimsel ve operasyonel müfredatlar ile bütünlendirilmesi.

Nihai hedef, silahlı çatışma zamanında sivilin ve diğer mağdurların korunmasını iyileştirmeye yönelik olarak, insanların tutum ve davranışlarını etkilemek, mağdurlara erişimi hızlandırmak ve insanı eyleme yönelik güvenliği artırmaktır.



Sivastopol, Ukrayna. Ülke çapında Kızıльhaç şubelerinden gelen gençler, İnsancıl Hukukun Keşfi yarışmasında yer almıyor.

Sayıgı duyma ve saygıının sağlanması

Devletlerin, kendi silahlı kuvvetlerinin, silahlı çatışma hukuku ve evrensel insani ilkeler doğrultusunda emir komuta zincirinin her düzeyinde tam olarak dene-yimli olmalarını sağlamak konusunda yasal bir yükümlülüğü vardır ve bunu her durumda uygulamaktadırlar. ICRC insancıl hukukun ve ilkelerinin, askeri doktrine, eğitim ve öğretime sistemli olarak bütünlüğünü teşvik etmekte ve bu süreçte Devletlere destek vermektedir.

Kanun ve asayış güçlerinin genellikle ülke içi huzursuzluk ve şiddet durumlarında müdahale etmeleri talep edildiğinden ICRC, polis ve güvenlik güçlerinin insan hakları ve evrensel insani ilkeler konusunda sistemli bir eğitim almalarını sağlamaya çalışmaktadır.

Günümüz silahlı çatışmalarının çoğu – bunlar çoğunlukla uluslararası değildir – çok az eğitimi olan veya hiç eğitimi olmayan silahlı kişiler çatışmaya doğrudan katılmaktadırlar. Dünya çapındaki son örnekler, silahlı grupların yayılmasının, sivil nüfusun nasıl korkunç bir şekilde istismar edilmesine yol açtığını ve insanı yardımların ulaştırılmasını tehlikeye soktuğunu göstermiştir. ICRC çatışmaya öncülük edenlerin tümüyle irtibat ve ilişki kurmaya çalışmaktadır. Böylelikle, ICRC Kızılhaç ve Kızılay'ın faaliyetlerini ve çalışma metodlarını daha iyi açıklayabilecek ve bu sayede mağdurlara ulaşmak ve insanı yardım çalışanlarının güvenliğini sağlamak daha kolay bir hale gelecektir.

Fark yaratmak

İnsani eylemler, birçok kuruluş, grup ve bireyin etki alanı haline gelmiştir. Dünya üzerinde insani yardım açısından mağdurların en acil ihtiyaçlarına daha fazla organizasyon yanıt vermekte olduğundan, alandaki hizmetlerin tekrarlanması ve karmaşık bir hal almasının önüne geçilmesi için diyalog

gereklidir. ICRC, bu yüzden, parlamenteler, sivil toplum örgütleri üyeleri ve uzman kuruluşlar gibi karar verme mercilerini ve düşünce liderlerini, uluslararası insancıl hukukun uygulanmasını sağlamada destek vermeleri için faaliyetlerinden haberdar etmeye çalışmaktadır. Bu amaçla, çeşitli insanı yardım aktörleriyle bir iletişim ağı yaratmayı ve sürdürmeyi ve alandaki diğer aktörlerle faaliyetleri koordine etmeyi kapsayan insanı yardım diplomasisi üzerinde çalışmaktadır.

Geleceğin güvence altına alınması

Geleceğin karar verme mercilerine ve düşünce liderlerine ulaşmak için ICRC, önde gelen üniversitelere, özellikle hukuk, siyaset bilimi ve gazetecilik fakültelerine insancıl hukuk dersinin konulmasını teşvik etmektedir. Orduda ise ICRC'nin yaklaşımı, ilgili yetkililerle çalışmaların yürütülmesi, eğiticilerin eğitilmesi, kaynak materyallerinin üretilmesi ve akademik çevre ile bir iletişim ağının sürdürülmesi yönündedir.



Ralf Maro / ICRC

Toplumun tüm katmanlarına ulaşma ve insancıl hukuku temel eğitimin bir parçası haline getirme çabasıyla ICRC, eğitim bakanlıklarına, Ulusal Derneklerle ve diğer eğitim organlarına, insancıl hukuk ve ilgili başlıkların orta öğretim programlarına dahil edilmesi konusunda yardım etmektedir. ICRC, 13–18 yaşları arasındaki gençlere yönelik, günlük hayatlarında insancıl hukuku kavramaları ve gerek yurt içinde gerekse yurt dışındaki olayları değerlendirdirken bu insanı ilkeleri uygulamalarına yardımcı olmak için bir eğitim programı geliştirmiştir. "İnsancıl Hukukun Keşfi" adlı program 25 dile çevrilmiş 30 saatlik öğrenme faaliyetlerinin olduğu bir kaynak paketinden oluşmaktadır. Başlatıldığı 2001 yılından beri, program yaklaşık 90 ülkedeki makamlar tarafından orta öğretim müfredatına dahil edilmiştir ya da dahil edilmesi düşünülmektedir.

Yemenli kız öğrenciler temel insancıl ilkeleri öğreniyorlar.



Daha güvenli adımlar

Mayınların ve savaş kalıntısı patlayıcı maddelerin yarattığı ölümcül kirlilik, zaman zaman son kurşunun sıkılaşmasından sonra bile sivilleri öldürmeye ve sakat bırakmaya, temel ihtiyaçlara erişimin önünü kesmeye ve uzlaşmayı engellemeye devam eden bir çatışma mirasıdır.

Etkilenen ülkelerde ICRC'nin önleyici mayın temizleme programları mayın/savaş kalıntısı patlayıcı maddeler ile kirlenmiş bölgelerde yaşayan insanların acısını azaltmaya çalışmaktadır. Programlar esnekdir ve her durumun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak tasarlanmıştır. Bunlara, suya ve yakaçak oduna güvenli erişim veya çocuklar için güvenli oyuncak alanlarının sağlanması dahildir. Aynı zamanda kazaların önlenmesi için soruna ilişkin farkındalıkın artırılması da çok önemlidir. Bunlar arasında, kirlenmiş yerel bölgelerle ilgili bilgi verilmesi veya mayın ve savaş kalıntısı patlayıcı madde riskine karşı insanların uyarılması ve güvenli davranışın teşvik edilmesi yer alabilir.

Savaş üzerine sosyal araştırma

Yeni önleme stratejileri geliştirmek için, 1999 yılında ICRC akademik kuruluşlarla işbirliği içinde bir araştırma programı başlatmıştır. Programın amacı, sivillerin ve savaşanların, savaşın birçok yönüyle ilgili fikirlerini değerlendirmek ve savaş düzenleyen kurallara daha fazla saygı gösterilmesini sağlamaktır. Bu araştırmanın sonuçlarını teşvik ederek (Bakınız ICRC'nin web sitesi "Roots of behaviour in war" - Savaşta davranış kökenleri) ICRC, önleme stratejileriyle ilgili olarak yerel ve uluslararası bir ivme ve uzmanlık yaratmaya çalışmaktadır. Buna ek olarak, büyük araştırma ve akademik kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları ve önleme uzmanları tarafından yapılan insancıl hukuk araştırmalarını desteklemeye çalışmaktadır.



Marko Kokic / Federasyon

Ulusal Kızıldağ ve Kızılay Dernekleri ile işbirliği

Neden işbirliği?

ICRC işbirliği faaliyetlerinin amacı, ulusal derneklerin, kendi ülkelerinde Kızıldağ ve Kızılay kuruluşları adı altında insanı yardım hizmetleri sunma yönündeki sorumluluklarını yerine getirebilme kapasitesini güçlendirmektir. ICRC Ulusal Derneklerle özellikle aşağıdaki faaliyetlere ilişkin yardım ve destek sağlamaktadır:

- Silahlı çatışma ve ülke içi huzursuzluk mağdurlarına destek sağlanması (hazırlılık ve müdahale),
- İnsancıl hukukun teşvik edilmesi ve Temel İlkeler, idealler ve Hareketin faaliyetleri ile ilgili bilgilerin yayılması,
- Dünya çapındaki Kızıldağ ve Kızılay kayıp-arama ağıının bir parçası olarak dağılım aile üyeleri arasında iletişim kurulması.

Karşılıklı Destek

Çatışmadan etkilenen ülkelerde Ulusal dernekler ve ICRC, insanların çektiği acıları hafifletmek için, mağdurlara yönelik ortak destek operasyonları düzenleyerek birlikte çalışmaktadır. Silahlı çatışmanın veya iç karmaşanın olduğu yerlerde, ICRC, Hareketin çeşitli bileşenlerinin sağladığı tüm girdileri koordine etmekte ve özellikle operasyon yönetimi ve insan kaynaklarının geliştirilmesi alanlarında çeşitli kapasite oluşturma önlemleriyle yerel Ulusal Dernekleri desteklemektedir.

Ulusal Dernekler ve ICRC, çatışma mağdurlarına destek sağlama konusunda bir sorumluluk paylaştıkları için, bu ortak görevi başarmadada birbirlerine ihtiyaç duymaktadırlar. ICRC, insancıl hukuk ve Temel İlkelerin (bkz sf 9-12) gelişmesi ve teşvik edilmesiyle ilgili kayda değer uzmanlığının yanı sıra, bir Ulusal Derneği temel sorumluluğu olan kayıp aramayı da içeren, sağlam bir "çatışmalarda eylem" deneyimi geliştirmiştir. Bu belirgin teknik bilgiler, bu alanlarda performanslarının gelişimi için ICRC'nin desteğine ihtiyaç duymakta olan Ulusal Dernekler için çok değerlidir.



Rus Kızıldağ gönüllüleri, İnguşetsya'daki yerinden edilmiş Çeçenlere şilte dağıtımasına yardım ediyor.

Buna karşılık, Ulusal Derneklerin üyeleri tarafından oluşturulan geniş ağı ve yerel koşullara ilişkin olarak sağlanan samimi bilgiler, ICRC'nin operasyonlarını planlaması ve yürütmesi açısından temel değerlerdir.

ICRC'nin Ulusal Derneklerle işbirliği içinde olduğu temel alanlar şunlardır:

- Ulusal Derneklerle, görev ve sorumluluklarını etkin ve verimli bir şekilde yerine getirebilmelerini sağlamak için, becerilerini, yapılarını ve çalışma ilişkilerini geliştirmeleri konusunda yardımcı olmak amacı ile teknik uzmanlık, malzeme ve mali destek sunulması,
- Ulusal Derneklere, Kızılhaç veya Kızılay Derneği olarak tanınma koşullarını yerine getirmeleri; özellikle insancıl hukukun uygulanması veya buna uyumun sağlanması amacıyla tüzüklerin kabulü ve yeniden gözden geçirilmesi ile diğer yasal hususlar konusunda tavsiye ve destek sağlanması,
- Mevcut kaynaklardan en iyi şekilde yararlanılması ve silahlı çatışma ve ülke içi karmaşa mağdurları ile sunulan yardım- dan faydalanan kişilere yönelik karşılıklı destekleyici eylemlere katkıda bulunmak amacı ile Seville Anlaşması doğrultusunda, hareketin bileşenleri arasında operasyon bilgilerinin alışverişile faaliyetlerin koordine edilmesinin teşvik edilmesi (bkz sf 10).

İşbirliği faaliyetleri, Ulusal Derneklerin gelişime yönelik çabalarının genel anlamda desteklenmesi konusunda öncü rolü olan Uluslararası Federasyon'la yakın istişare ve işbirliği içerisinde yürütülmektedir.



Filistin Kızılhacı gönüllüler, ihtiyacı olan ailelere ICRC'nin sağladığı, gıda veya diğer önemli malzemeleriyle değiştirebilecekleri, fişleri dağılıyor.

Düngerleriyle çalışma

Dünger kuruluşları ile ilişkiler

Geçen yıllar boyunca, insani yardım alanında çalışan çeşitli kurum ve kuruluşların sayısında bir artış gözlenmiştir. Bu durum bir yandan krizlere müdahalenin genel kapasitesinde bir iyileşme sağlarken diğer yandan da karışıklık, tekrarlama, rekabet ve yanlış anlaşılmalara neden olabilmektedir.

İnsani yardım çabalarının daha etkin bir şekilde işlemesine katkıda bulunmak için ICRC, kendi bağımsızlığından ödün vermeyerek, aynı bağlamda çalışan birçok uluslararası kuruluş ve sivil toplum kuruluşuna danışır ve koordine eder. İnsani yardım faaliyetlerinde, tüm bu kuruluşların ICRC'nin yaklaşımı ve rolünü anlaması ve böylece bu alanda uyumlu bir işbirliği ve bütünlüğün sağlanması konusuna çok büyük bir önem vermektedir.

Son zamanlarda insani yardım çalışmaları standart bir yaklaşım ve belirli davranış kuralları getirilmesi konusunda çabalar olmuştur. ICRC, "Afet Yardımında Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketi ile Sivil Toplum Kuruluşları (STK) için Davranış Kuralları" ni oluşturan taraflardan biridir ve bu alanda kalite güvencesini sağlamak amacıyla yönelik tüm çabaları desteklemektedir.

Mağdurların temsil edilmesi

ICRC, uluslararası veya bölgesel kuruluşların periyodik toplantılarında gözlemci ya da misafir olarak katılmakta, mağdurların içler acısı durumuna dikkat çekmek ve yürütmeye olduğu insani yardım faaliyetlerine diplomatik destek sağlamak amacı ile insani yardım açısından önem teşkil eden konularda tartışmalara katılmaktadır. Ör-

neğin ICRC Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda gözlemci statüsüne sahiptir ve Birleşmiş Milletler (BM) İnsani İlişkiler Koordinasyon Dairesi (OCHA) ile işbirliği içerisindeidir. Başlıca BM insani yardım kurumlarını koordine eden Kurumlar Arası Daimi Komite, Uluslararası Federasyon ve STK toplantılarına daimi davetli olarak katılmaktadır. ICRC aynı zamanda, uygun olduğu durumlarda, faaliyetlerini diğer kuruluşlar ile birlikte koordine etmektedir. Bu kuruluşlar arasında Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Dünya Gıda Programı (WFP) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) yer almaktadır.

Ayrıca ICRC, aşağıdakilerle düzenli olarak ilişki içerisindeidir:

- Avrupa Birliği (EU),
- Avrupa Konseyi,
- Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (OSCE),
- Afrika Birliği (AU),
- İslam Konferansı Örgütü (OIC),
- Bağıltsız Ülkeler Hareketi (NAM),
- Amerikan Devletleri Örgütü (OAS),
- Arap Devletler Ligi,
- Parlamentolar arası Birlik (IPU).

Orduyla ilişkiler

Son yıllarda ordu ve insani yardım eylemleri arasında ilerleyen yakın bir bağlantı vardır; öyle ki birinin nerede bitip diğerinin nerede başladığı net değildir. İnsani yardım eyleminin tarafsız ve bağımsız doğası ile tüm mağdurlara ayrılmaksızın koruma ve yardım sağlama gerekliliğinin, insani yardım faaliyetlerinin siyasi ve askeri kaygı ve amaçlardan bağımsız olarak yürütülmesi gerektiğini savunduğu için, ICRC bu gelişmelerle ilgili kaygılarını uluslararası forumda dile getirmiştir. Aynı zamanda ICRC insani yardım kuruluşları ile ordu arasında karşılıklı danışma ile geliştirilebilecek yapıcısı bir etkileşim ve işbirliği için pek çok fırsat olduğuna inanmaktadır. Her şeye rağmen ICRC, askeri operasyonlar ve insani yardım operasyonları arasında –temelde ve görünürde- net bir ayrılm yapılması gerektiğini savunmaktadır. (Ayrıca bkz Önleyici eylem, sf 41)

Özel sektör ile ilişkiler

Küreselleşmenin ortaya çıkış ile özel sektör uluslararası ilişkilerde giderek ön plana çıkan bir rol oynamaktadır. Çatışma bölgelerinde ya da istikrarsız ortamlarda faaliyet gösteren şirketler yatırımlarını korumak için genellikle kendi güvenlik düzenlemelerini yapmaktadır. Bu da sonuç olarak çatışmanın dinamiklerini etkileyebilmektedir. Bu nedenle ICRC iş dünyası ile ilişkilerini tutarlı bir biçimde iletirme amacını taşıyan kapsamlı bir strateji benimsemiştir. Bu stratejinin ilk hedefi, özel sektör ile insani ilkelerin daha ileriye taşınmasına dayalı, devamlı bir diyalogun kurulmasıdır. İkinci hedef, ICRC'nin etkinliğini ve profesyonellliğini özel sektör ile yapılacak karşılıklı alışveriş yoluya geliştirmektir. Örneğin; belirli beceri ve yetkinlikleri kullanmak, satın alma politikasını iyileştirmek ve kaynak oluşturma çalışmalarını hızlandırmak.



ICRC, çatışma mağdurlarına tarafsız ve bağımsız erişimi sağlamak için, ordu ve insani eylem arasında net bir ayrılm yapılması gerektiğini savunmaktadır.

Kaynaklar

ICRC'de kimler çalışmaktadır?

ICRC bünyesinde doktorlar, kamyon şoförleri, ziraat mühendisleri, muhasebeciler, beslenme uzmanları, sekreterler, hemşireler, marangozlar, avukatlar ve teknisyenler çalışmaktadır. Ancak zaman zaman uzmanlığını ve iyi niyetini insani amaçlarda kullanmak için her meslekten yardım istenmektedir.

Yabancı çalışanlar

Dünya çapında, yaklaşık 1,400 yabancı ICRC çalışanı bulunmaktadır. Menşeleri ve yabancı statüsünde olmaları nedeniyle, çalışmaları çalışma durumları ile ilgili hiçbir kişisel bağantwortları bulunmamaktadır. Bir yabancı olarak konumları, yerel bağantwortları olan delegasyon çalışanlarının karşılaşıkları zorluklarla ve bazı durumlarda risklerle karşılaşmaksızın, ICRC faaliyetleri için sorumluluk üstlenmelerini sağlamaktadır. Yabancı çalışanların yarısı, özgürlüklerinden mahrum bırakılmış kişileri ziyaret eden, yardım programlarını düzenleyen, uygulayan ve uluslararası insancıl hukuk ile ilgili bilgi ve farkındalığı artıran kadın ve erkek delegelerdir. 25-35 yaş arasındaki kişiler seyahat kısıtlılığı yoksa, üniversite veya dengi bir diplomaya sahipse, İngilizce ve Fransızca konuşabiliyorsa ICRC delegesi olmak üzere eğitim görebilir. Bu kişiler, becerikli, iyi ilişki kurma yeteneğine sahip, bağımsız ve ekip çalışmasına yatkın olduklarını göstermelidirler. Hayatlarının tehlike de olabileceği, oldukça zorlayıcı koşullarda yaşamaya hazırlıklı olmalıdır.

Becerilerinden yararlanılacak kişiler elbette sadece delegeler değildir. Yabancı çalışanların diğer yarısı teknik bir alanda uzmanlaşmıştır. Bunlar arasında doktorlar, sekreterler, mühendisler, bilgi işlem uzmanları, tarım uzmanları, çevirmenler ve yöneticiler bulunmaktadır. Bu kişiler, ICRC için genel-

likle 6 ila 12 ay süren görevlerini yerine getirmektedirler. Genelde bu "uzmanların" ICRC'de çalışmaya başlamadan önce üç yıllık mesleki deneyime sahip olması gerekmektedir. İşe alınmadaki kriterler, yaş, medeni hal ve dil becerileri gibi delegelerin işe alınmasındaki kriterler kıyasla daha esnektrir.

Delegeler bölgede ofis başkanı, delegasyon başkanı ya da bölgesel delege gibi alanda daha fazla sorumluluk gerektiren konumlara yükselebilir ya da koruma, iletişim, yardım ya da kayıp-arama gibi alanlarda koordinatör olarak uzmanlaşabilirler. Tecrübeli delegeler için ayrıca Cenevre'deki genel merkezde kariyer yapma imkânları mevcuttur. Bu imkanlar, operasyonel sorumluluk almayı ya da insan kaynakları yönetimi, kaynak oluşturma ve iletişim gibi diğer alanlarda yetkili olmayı kapsamaktadır. Uzmanlar ayrıca bölgede ya da merkez ofiste kendi uzmanlık alanlarına göre daha fazla sorumluluk alarak kariyerlerinde ilerleyebilirler.

Yerel kaynakları kullanmak

ICRC bünyesindeki yabancı çalışanlar, bulundukları ülkede işe alınan ulusal personele sıkı bir işbirliği içinde çalışmaktadır. Sayıları dünya çapında yaklaşık 10,000 olan yerli personel ICRC faaliyetlerine destek vermektedir. İçinde bulundukları operasyona, yerel bağantworta sahip oldukları bilgi ve becerilerini katmaktadır. Bu kişiler, alan görevlisi, lojistik görevli, çevirmen, sekreter, şoför ya da muhasebeci olarak çalışmaktadır. ICRC'nin sağlık faaliyetlerine yardım etmekte, yardım malzemelerini dağıtmakta ve Kızılhaç mesajlarını toplamaktadırlar. Sayıları giderek artmaktadır. Yerli personel, diğer ülkelerdeki ICRC delegasyonlarında çalışmak üzere görevlere gönderilmektedir.

ICRC nasıl finanse edilmektedir?

ICRC'nin faaliyet gösterdiği ülkelerde, yerel Kızıldağ ve Kızılay personeli o bölgeye ve bölge halkına ait edindikleri mesleki becerilerini ve birinci elden bilgilerini paylaştıarak delegelerle yan yana çalışmaktadır.

Komite

Komite, ICRC'nin en yüksek politika oluşturma merkezidir. Kendi özel kapasitelerinde hareket eden 15 ila 25 İsviçre vatandaşından oluşmaktadır. Üyeler bu görevde davette gelirler; diğer bir deyişle potansiyel üyeler katılımları için davet edilmektedir. Komite, ICRC'nin doktrini ve genel politikasını oluşturmak ve kuruluşun faaliyetlerini denetlemek için düzenli olarak toplanmaktadır.

ICRC'nin bir özelliği olan Komite'nin yalnızca İsviçrelilerden oluşan - ve özü, geleksel olarak yansız bir ülkenin yurttaşlarında Cenevre'de kuruluşuna dayanan tek milliyetçi yapısı ICRC'nin uluslararası düzeydeki eyleminin kesinlikle insanı, bağımsız, ayrim gözetmeyen ve tarafsız olacağını garanti etmektedir.

Komite üyelerinin hepsinin aynı milliyetten olması, ICRC personelinin tamamen İsviçreli olduğu anlamına gelmemektedir. Aslında ICRC "uluslararası olma" politikasını benimsemiştir. Bugün ICRC tarafından istihdam edilen yabancı çalışanların yarısının İsviçre pasaportu bulunmamaktadır.

1994- 2004 yıllarında bağış yapanların kategorilerine göre nakdi, aynı ve hizmet olarak bağışlar

ICRC,

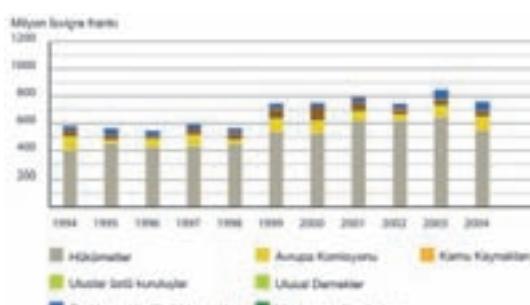
- Cenevre Sözleşmesi'ne taraf olan Devletler (hükümetler),
- Ulusal Kızıldağ ve Kızılay dernekleri,
- Avrupa Birliği gibi uluslararası kurullar,
- kamu ve özel kaynakların yaptığı yardımalar ile finanse edilmektedir.

Tüm bağışlar gönüllülük esasına dayanır ve

- nakdi,
- aynı, yani gıda (pirinç, fasulye, yağ gibi) ve/veya gıda olmayan maddeler (taştlar, battaniyeler, plastik filmler, mutfak aletleri, çadırlar gibi),
- hizmetler, yani uzman personel şeklinde olabilmektedir.

Fon Çağrıları

Gereken finansmanı sağlamak amacıyla, ICRC genellikle yılda bir defa çağrıda bulunur. Bu çağrılar konuları ve ICRC'nin karşılamaya karar vermiş olduğu ihtiyaçlar ile belirtilen yıl için belirlemeği olduğu hedefleri açıklamaktadır. Çağrılar bir yandan ICRC'nin merkez ofisindeki faaliyetlerini, diğer yandan da bölgedeki operasyonlarını kapsamaktadır.



ICRC tarafından ele alınan durumların sayısı ve yoğunluğu yıldan yıla değişmekte ve bütçeleri de buna göre değişiklik göstermektedir. Ancak son on yıldaki genel eğilim, çalışma hallerinin ve ICRC bütçesinin artması yönündedir.

Acil eylem

Diğer pek çok kuruluştan farklı olarak, ICRC harekete geçmeden önce fon almayı beklemez. Aksine, bölgedeki acil ihtiyaçları karşılamaya karar verdiğiinde, derhal harekete geber.

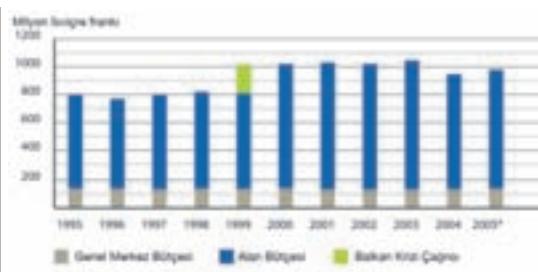
Bununla beraber, bazen ICRC'nin operasyonel masraflarını karşılamak için oldukça sınırlı kaynakları olabilmektedir. Bu nedenle, kuruluş mali risk almaktı ve bağısta bulunanların gerekli fonları en kısa zamanda sağlayacaklarına güvenmektedir. Fonlar sınırlı olduğu için ICRC operasyon ve faaliyetlerinin esas ihtiyaçlara cevap vermesini ve gerçekçi boyutlara sahip olmasını sağlamak kalmaz, aynı zamanda finanse edilmesini istediği bütçelerin bağış yapanlar dan beklenenilecek makul düzeyde olmasına sağlamaya çalışmaktadır.

ICRC bu dengeyi korumaya çalışırken, kuruluşun varlığı ve çalışabilmesi uluslararası toplumun mali ihtiyaçları karşılaması konusundaki iyi niyetine bağlıdır.

Aynı zamanda bağışların, zaman içinde kullanıma açık olması gerekmektedir; böylece bağışlar yeterli bir esneklikle, en fazla ihtiyaç duyulan yerde, zamanda ve kişiler için kullanılabilir.

Bağış gereklilikleri ve ICRC'nin operasyonel esnekliği

ICRC'nin saha operasyonlarını finanse eden nakdin çoğu, kendisini Bağış Destek Grubu diye adlandıran bir grup hükümete bağlı ve uluslararası üstü bağışçı tarafından gelmektedir. Bu grubun tüm üyeleri ICRC'ye her yıl en az 10 milyon İsviçre frankı tutarında bağısta bulunmaktadır. Ancak yapılan düzenli bağışların sayısını artırmak için sürekli yoğun çabalar harcanmaktadır. Bütçe sıkıntılı ya da iç deňetim yapıları, farklı bağışçı devletlerin ICRC'ye yaptıkları bağışlarına koşul ve gereklilik getirerek "şartlı" olmasına yol açmaktadır. Operasyonlarının dengesi ve bağımsızlığını tehlkiye atmadığı sürece ICRC bunu kabul etmektedir. Aksi takdirde, bağışlara getirilen koşullar bağısta bulunanlarla birlikte yeniden gözden geçirilmektedir. Teklif edilen fonun kabul edilebilir bir şekilde tahsis edilmesi konusunda anlaşmaya varlamadığında, bağışlar reddedilmek zorunda kalınabilir. Neyse ki bu çok nadir olmaktadır.



1995 – 2005 yılları arasında
merkez ofisler ve sahaya ayrılan
bütçelerin değerlendirilmesi
(nakdi/aynı/hizmetler)

* Ni bulgu + Sri Lanka ile Endonezya için Bütçek Aracı Çağrı



Boris Heger / ICRC

ICRC hakkında daha fazla şey öğrenmek ya da bu broşürde bahsedilen konular hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak için, ICRC'nin web sitesini ziyaret edebilirsiniz:

www.icrc.org

Bu sitede

- En son haberlere
- ICRC için özel önem taşıyan güncel konu ve meselelere
- Mevcut yıl için ICRC'nin çağrılarına
- Aile haberleri ağına
- Fotoğraflara
- Yayınmlara
- Uluslararası Federasyon ve Ulusal Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri'nin linklerine
- ICRC bünyesindeki iş imkanlarına
- ve daha fazlasına ulaşabilirsiniz.

Misyon

Uluslararası Kızıldağ Komitesi (ICRC), insanı görevi yalnızca savaş ve iç şiddet mağdurlarının yaşamını ve onurunu korumak olan tarafsız, yansız ve bağımsız bir kuruluştur. Çalışma ortamında Hareket tarafından yürütülen uluslararası insanı yardım operasyonlarını koordine eder ve yönlendirir. Aynı zamanda insancıl hukuku ve evrensel insanı ilkeleri yayma ve güçlendirme yoluyla acıları önlemeye çalışır. 1863'de kurulmuş olan ICRC, Kızıldağ – Kızılay Hareketi'nin kurucu organıdır.

ICRC'yi keşfedin

Silahlı çatışma, insanlık sahnemizin en belirgin özelliklerinden biridir. Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC) yaklaşık bir buçuk yüz yıl önce, savaşın ortasında insaniyetçiliği muhafaza etmek için kurulmuştur. Savaşta bile sınırlar vardır: savaşın nasıl yürütüleceği ilgili sınırlar ve savaşanların nasıl davranışacakları ile ilgili sınırlar.

Bütün bunlar göz önünde bulundurularak oluşturulan - ve dünyada 192 ulus tarafından onaylanan- bu kurallar, Cenevre Sözleşmesi'nin temellerini oluşturduğu uluslararası insancıl hukuk olarak bilinmektedir.

"ICRC'yi Keşfedin", ICRC'nin ne olduğunu, nasıl oluştuğunu ve bugün nasıl çalıştığını açıklamaktadır.



ICRC